

Valtice (Feldberg), the town which was the principal residence of the Princes of Liechtenstein, was from the 17th century onwards one of the most important cultural and artistic centres on the border between Moravia and Austria. Thanks to the extensive building projects of the princely family, a large number of artists were to be found here, especially during the Baroque period. However, in spite of analyses of the seigniorial accounts, their names and social status have often remained unknown. A key source for the history of art in Valtice in this respect is the church registers, which were carefully kept from 1615 onwards. In entries in the registers can be found a large number of names of artists and craftsmen with details making it possible to compile a relatively extensive biographical dictionary of them for the period 1615–1732. The names found here provide evidence of the relationships between the artistic centres and the periphery, the movements of artistic craftsmen in Central Europe, and the remarkable social connections within the artistic community. In addition to well-known names (Giovanni Jacobo and Giovanni Tencalla, Antonio Carlone /†1664/, Johann Battista Erna /1622/23–1698/, Adam Lenckhard /1610–1661/, Pietro Maino Maderno /ca 1592–1653/, Domenico Mainardi, and Frantz Biener /1681/82–1742/), the dictionary also contains hitherto quite unknown artists (such as Giovanni Pietro Fiumbert, Lorenz Printzer /†1621/ and Valentin Hinterholtzer /†1645/), who evidently had an impact on the appearance of the main Liechtenstein residences throughout Moravia. Thanks to analyses of the entries in the registers it is possible to date and describe the functioning of stonemasons' and other craftsmen's workshops, and in some cases the establishment of rival stonemason dynasties and the arrival of artists from Vienna and other artistic centres. The result of this dictionary of artists and craftsmen in Valtice is not just a contribution to a dictionary of artists but in particular a better understanding of the way artists established roots in Moravian society during the Baroque period.

Keywords: Italian artists; House of Liechtenstein; 17th and 18th century; Valtice/Feldsberg; Moravia

Mgr. Tomáš Valeš

Ústav dějin umění České akademie věd, v. v. i. /

Institute for Art History of the Academy of Sciences of
Czech Republic

e-mail: vales@udu.cas.cz

Mgr. Michal Konečný

Národní památkový ústav – odborné územní pracoviště
Brno /

The National Institute for the Preservation of Historical
Monument in Brno

e-mail: konecny.michal@brno.npu.cz

Umělci a umělečtí řemeslníci ve valtických matrikách 17. a 18. století

Tomáš Valeš – Michal Konečný

Matriční záznamy jsou chápány zejména jako jeden z nejdůležitějších pramenů historické demografie, kromě toho reprezentují také klíčový pramen raněnovověké kulturní historie a dějin umění.¹ Zásadním příspěvkem k definování významu matrik nejen pro historickou demografii, ale také kulturní historii či genealogii byla stať Eduarda Maura obsahující základní penzum znalostí pro práci s tímto druhem pramenného materiálu.² Biografické slovníky umělců, případně atribuce parciálních uměleckých děl na základě údajů z matrik se staly součástí umělecko-historické práce na Moravě už v jejich počátcích. Patrně nejznámější a dosud využívanou prací je v moravském prostředí *Verzeichniß der Maler, Bildhauer, Steinschneider etc. in Brünn von 1588–1800*, pořízený „učeným umělcem“ Ondřejem Schweiglem, k jehož činnosti je možné volně přiřadit i excerpta brněnských matrik, pořízená svatojakubským kaplanem Franzem Maurem Simonisem v prvním desetiletí 19. století.³ Metodu excerpt z matrik, ale i dalších pramenů vedoucí k sestavení jednotlivých „slovníků“ umělců a uměleckých řemeslníků následně využívala řada moravských pozitivisticky laděných badatelů (například Julius Leisching, Erich Sloschek a další) po celé 19. a 20. století, kteří byli vedeni zejména příkladem monumentálních prací Alexandera Hajdeckého.⁴ V poválečném období navázal na práci německých historiků a historiků umění především Václav Richter, který publikoval příspěvek slovníkového charakteru již v roce 1948.⁵ Na Richtera navázali postupně svými příspěvky další historici umění, například Bohumil Samek nebo Petr Fidler. Pro oblast Slezska a severní Moravy se později staly důležité, i přes určité limity, materiálové příspěvky archiváře Bohumíra Indry.⁶ V poslední době se analýza matrik a dalších relevantních pramenů výrazně uplatnila zejména u tří studií, publikovaných ve sborníku uměnovědné řady prací filozofické fakulty, které autoři koncipovali jako příspěvky ke slovníku moravských umělců.⁷ Je symptomatické, že se předmětem jejich bádání stalo zejména hlavní zemské město Brno, k jehož obyvatelům nabízí prameny rozsáhlého městského archivu množství dalších doplňujících informací; stranou pozornosti dosud zůstala menší moravská umělecká centra (zejména královská města a sídelní města a městečka významných aristokratů z řad církevní a světské aristokracie), která v jistých

1 – Lorenz Jantscha, Johann Ziegler: Valtice, kolorovaná litografie, kolem roku 1800. Státní zámek Valtice

etapách uměleckou úroveň hlavního města markrabství značně převyšovala.⁸

Předmětem této studie je analýza matričních záznamů farního kostela ve Valticích, souvisle dochovaných už od dvacátých let 17. století do smrti knížete Josefa Johanna Andrease v roce 1732.⁹ Valtice, správně spadající až do roku 1920 do Dolního Rakouska, byly od konce 14. století spjaty s panským, později knížecím rodem Liechtensteinů, který díky výjimečnému společenskému postavení, usiloval o adekvátní kulturní reprezentaci; v období raného novověku soustředěnou vedle Vídně zejména právě do Valtic.¹⁰ Umělecké aktivity jednotlivých knížat ve Valticích stály už od závěru 19. století v centru pozornosti několika badatelů, z nichž vynikají informačně vyčerpávající pozitivistické práce historika umění Viktora Fleischera, knížecího archíváře Gustava Wilhelma či pozdější edice a studie Herberta Haupta, Petra Fidlera či Jiřího Kroupy.¹¹ Analýza matrik tak do značné míry doplňuje publikované informace a poukazuje na nové sociální a kulturní vazby mezi knížecím dvorem a umělci, případně mezi umělci samotnými.

V rámci knížecí rezidenční sítě měly Valtice zcela specifické postavení, několikrát explicitně zdůrazněné

i v samotných matrikách. V souvislosti s názvem města je zde opakovaně použit výraz „knížecí rezidenční město“ a tuto skutečnost dokládají také pozoruhodně úzké ekonomické a sociální vztahy, které udržoval vnitřní knížecí dvůr s valtickými obyvateli.¹² I tyto vztahy však procházely evidentními proměnami; význam Valtic se měnil stejně jako význam zdejší knížecí rezidence. Farní matriky byly založeny během vlády pragmatického konvertity Karla I. knížete z Liechtensteina (1585–1627), za jehož vlády procházela rozsáhlými stavebními úpravami zejména valtická rezidence. Zcela v souladu s dobovou praxí se v matrikách objevují mezi uměleckými řemeslníky zejména Vlaši, tvořící ve Valticích početnou uměleckou komunitu. Lombardští zedníci a kameníci s typickými jmény, profesemi a často i udáním místa původu, spolu se svými kolegy z Tyrolska (Innsbruck), případně jižního Švýcarska (Chur) tvořili poměrně uzavřenou společnost, jejíž výjimečnost se projevuje zejména ve vzájemných svědectvích při svatbách a křtech, kam domácí obyvatelé Valtic, s výjimkou vrchnostenských úředníků, prakticky neprošli. Ve většině případů šlo o vagantní umělce, které s Valticemi nepoutalo nic jiného než sezónní stavební akce. Poněkud odlišná je situace v případě trojice

malířů (Lorenz Printzer, Valentin Hinderholtzer, Antonio Petschatzer) a sochaře Lorenze Wurmana z Gentu, objevujících se v matrikách v letech 1618–1628, jejichž působení mělo ve Valticích trvalejší charakter. Na základě informací z dobových pramenů lze malířům připsat konkrétní realizace; Lorenz Printzer z Würzburgu, působící později ve Vídni pracoval před rokem 1599 v Bučovicích, kde se mohl podílet na vzniku malířských dekorací v interiérech zámku. O jeho kvalitách svědčí také skutečnost, že jeho závěsné obrazy tvořily součást knížecích sbírek.¹³ Prinzerova zetě malíře Valentina Hinderholtzera je možné díky dochovaným účtům spojit s obrazy nově postaveného klášterního kostela ve Vranově u Brna. Zcela anonymní tak zůstává pouze osoba milánského malíře, uvedeného v matrikách pod evidentně zkomoleným jménem Antonio Petschatzer.

Největší umělecký a společenský rozmach zažívalo město během vlády Karla Eusebia knížete z Liechtensteina (1627, respektive 1632–1684), který zde oproti modernímu procesu urbanizace raněnovověké vysoké aristokracie trvale sídlil. Umělci a umělečtí řemeslníci zachycení ve valtických matrikách v tomto dlouhém období by se dali rozdělit do tří samostatných skupin. Nejstálejší složku tvořili umělci pevně svázaní s knížecím dvorem. Teoretický počet umělců v knížecím hofštátu, omezený v proslulém traktátu knížete Karla Eusebia na stavitele, malíře a sochaře, rozšiřují valtické matriky na mnohem velkorysejší počet, což evidentně ovlivnily probíhající stavební projekty.¹⁴ Mezi knížecími staviteli, štukatéry a kameníky označovanými v matrikách kromě profese také čestnými tituly (*edel und vesten, edel und kunstreiche*), lze najít jména známá z předchozích studií (Antonio Carlone, Giovanni Jacobo Tencalla, Johann Battista Erna, Pietro Maino Maderno, Domenico Morelli, Giovanni Tencalla), ale i jména dosud nepublikovaná, jako stavitel Giovanni Pietro Fiumbert, který jako kmotry svým dětem přizval nejen Giovanni Jacoba Tencallu, ale i majitele sousedního drnholeckého panství hraběte Rudolfa Teuffenbacha. Vedle umělců spojených se stavebními zakázkami je na základě matrik v knížecích službách dlouhodobě vysledovat dvorního malíře Giovanni Battistu Ghidoniho, Francisca Musonihho či sochaře specializovaného na drobné řezby do slonoviny Adama Lenckharta. Ze zahraničí však ke knížecímu dvoru nemířili pouze umělci spojení s uměleckými aktivitami liechtensteinského knížete; ve službách knížete Karla Eusebia trvale působil například francouzský sedlák Henricus Leru, případně zakladatel lednické barokní zahrady Ital Camino Manini.

Druhou skupinou uměleckých řemeslníků, zaznamenaných ve valtických matrikách v časech knížete Karla Eusebia, je značný počet vagantních, tak jako v předchozím období, převážně vlašských zedníků, kameníků a štukatéřů, které do Valtic lákaly rozsáhlé stavební akce, spojené s výstavbou nového farního kostela a rozsáhlých úprav knížecí rezidence. Po polovině 17. století se začalo spektrum vagantních umělců

rozšiřovat a do Valtic se běžně dostávali řemeslníční tovaryši nejrůznějších profesí z geograficky bližších destinací jako bylo Rakousko, Štýrsko, Tyrolsko, Morava, Čechy či Uhry; změna dosavadní hegemonie společensky uzavřených Vlachů se velmi brzy projevila v demografických a sociologických vztazích. Nově příchozí tovaryši se nezřídka prostřednictvím sňatku propojili s domácími obyvatelstvem, což se pozoruhodně projevilo také ve společenské hierarchizaci valtického obyvatelstva; během druhé poloviny 17. století byl podle profesí uváděných u jmen v matrikách prakticky smazán rozdíl mezi dvorskými řemeslníky a řemeslníky podléhajícími běžným cechovním strukturám. Zaměstnanci v knížecích službách, mezi nimi například i lokajové, získávali ve Valticích poměrně hladce status měšťanů, aniž by se museli vzdát svého postavení u knížete a tak zde mohlo dojít k jinde těžko myslitelnému paradoxu, že ve městské radě zasedal na přelomu 17. a 18. století knížecí trumpetista Johannes Rundt († 9. 6. 1714).¹⁵ Na základě těchto skutečností se jeví Valtice knížecím rezidenčním městem nejen titulárně, ale i fakticky, neboť na provoz knížecího dvora s odpovídajícími výsadami byla během 17. století nějakým způsobem napojena většina obyvatelů obce. S tímto procesem bezprostředně souvisí také usazování dosud vagantních řemeslníků, kteří začali tvořit třetí skupinu, tvořenou místními umělci a řemeslníky. Před polovinou 17. století se ve Valticích usadil Adam Fux, syn knížecího zednického mistra na panství Rabensburg v Dolním Rakousku, jehož potomci se jako stavební a zedniční mistři objevují v matrikách až do začátku 18. století; podobné rody zednických mistrů založili kolem poloviny 17. století i dva Vlaši Hans Christ a z Pasova přivandrovalý Andreas Zuson.

Po smrti knížete Karla Eusebia zdědil liechtensteinská dominia kníže Hans Adam Andreas (1684–1712), který z praktických a společenských příčin přesídlil do Vídně. Valtice tak přišli o status sídelního města, třebaže jejich význam jako centrálního sídla všech knížecích úřadů a části vnějšího dvora zůstal nezměněn. Přesídlením nového knížete do hlavního města monarchie také do značné míry utichly stavební a umělecké aktivity; monopol na stavební úpravy a opravy vrchnostenských staveb převzali zejména nově usazení umělečtí řemeslníci a jejich potomci.

Za vlády Antonína Floriána knížete z Liechtensteina (1718–1721) a následně Josefa Johanna Adama (1721–1732) se opět, a to v souvislosti s přestavbou valtické rezidence prvním ze jmenovaných (od první poloviny dvacátých let 18. století), objevuje zvýšená frekvence výskytu jmen zednických polířů, zedníků a zednických tovaryšů. V dopise zednického políře Hanse Grubera a stavebního písaře Lorenze Stürbecka z 15. září 1721 je zmiňováno třicet jedna stalých zedníků, najatých místními zednickými mistry, kteří pracovali pod vedením dvou knížecích inženýrů a dvou polířů.¹⁶ Současně se ve valtických matrikách objevují jména umělců, kteří se bez pochyby účastnili prací na výzdobě nově upravované rezidence a zároveň se těšili přízni samotného

knížete, který šel v nejednom případě za kmotra jejich dítěti (i když většinou v zastoupení hlavního hofmistra, případně jiného aristokrata). Mezi těmito umělci najdeme jména zatím ne příliš poznaných osobností, jako byl například kníže- cí dvorní malíř Adam Eylheiser nebo knížecí tapecír Johann Christof Heintz, či pozlacovač Johann Michael Schierer původně z Vídně, kteří měli nepochybně na starosti dekoraci zámeckých interiérů. V pramenech se dále objevují umělec- ké osobnosti v uměleckohistorické literatuře již známé, jako byl dvorní knížecí malíř Domenico Mainardi nebo knížecí sochař Frantz Biener. Zachycení umělci a řemeslníci při- cházejí do Valtic z větší míry z dalších liechtensteinských panství, ale také například z Dolních Rakous a Vídně. Vazby mezi jednotlivými městy v držbě Liechtensteinů dokládá příklad měšťanského sochaře z Moravského Krumlova Jo- anna Carola Luxe, který se po většinu svého života pohybo- val právě v „hlavním městě“ knížecí sekundogenitury, avšak po ztrátě manželky se 1716 se znovu oženil právě ve Valti- cích. Kromě několika výše uvedených jmen pravděpodobně již v knížecích službách etablovaných umělců si produkci ve Valticích drží usazené rodiny s pokračující tradicí umě- leckých, či uměleckořemeslných dílen. Zatímco počty prv- totřídních umělců a řemeslníků se odvíjely dle náročnosti konkrétního projektu, zůstával ve Valticích stabilní přede- vším výrazný počet zednických a přidružených profesí (cih- láři, kameníci atd.), kteří pracovali i pro další objednavatele v městečku. Vzhledem k počtu potencionálních zákazní- ků se v menší míře, ve většině případů v řádu jednotlivců, uplatňují „specializované“ profese, kterým se dařilo přede- vším ve větších městech, jako byli zvonaři, puškaři, hodináři nebo zlatníci. Ti museli následně hledat odbyt mimo liech- tensteinské kruhy v širším geografickém horizontu. Zvonař Wenzeslaus Klein, tak mimo prací na potrubích k fontánám ve Valticích a v Lednici dodal zvony do Dobrého Pole, Hor- ních Věstonic nebo Ladné.

Ediční poznámka:

Jednotlivá hesla jsou tvořena chronologicky seřazenými ex- cerpty z matričních zápisů; z důvodu snadného vyhledávání údajů podle data jsme rezignovali na uvádění mnohdy spor- né foliace a archivní citaci omezili pouze na číslo matriky uvedené v hranatých závorkách za konkrétními údaji. Šipka označuje odkaz na jméno, které má ve slovníku samostat- né heslo, za černým čtverečkem jsou uvedeny nejdůležitěj- ší informace o působení umělců a uměleckých řemeslníků v liechtensteinských službách.

AHNEL (Andl) Jacob

Zedník; 8. 17. 1719 se jako vdovec oženil s Magdalenou Hu- berovou, dcerou valtického měšťana Georga Hubera a Bar- bary, svědek valtický zednický polír →Paul Miller. [matrika 3514] 15. 7. 1724 s manželkou Magdalenou kmotry dcery

Antonia Gansera; 14. 3. 1728 pokřtěna dcera Annu Marii. [matrika 3481] 13. 5. 1732 pokřtil s manželkou Helenou dceru Sophii. [matrika 3482]

ALION Nicolao (Niclas)

Zedník z Milána; 22. 1. 1619 se jako vdovec oženil s Barbarou, dcerou Christofa Drexlera, 14. 5. 1622 pokřtěn jeho syn bez uvedení jména. [matrika 3473] ■ Pravděpodobně příbuzný zedníka Jacoba Allia, doloženého 1598 na Valticích v účtech Karla I. knížete z Liechtensteina.¹⁷

ANTONI († Valtice listopad 1616)

Zednický tovaryš z oblasti jezera Como (Comesen) v Itálii, pohřbený 16. 11. 1616. [matrika 3473]

ASFELD Matthias

Zednický tovaryš; 5. 7. 1719 s manželkou Eleonorou kmotry syna Josefa Jacoba. [matrika 3481]

ASPECKHER (Aspeckh) Matthias

Zedník a obyvatel, původem z *Hannsrischneth* v Bavorsku, syn Wolfganga Aspeckha souseda tamtéž a Marie; 25. 10. 1718 (označen jako zednický tovaryš) svatba s Magdale- nou Holerithovou, dcerou měšťana a tesařského tovaryše ve Valticích Jacoba Holeritha a Marie, svědky zednický polír →Paul Miller a valtický radní Josef Kronraff. [matrika 3514] 8. 11. 1720 pokřtil s manželkou Magdalenou dceru Johannu Barbaru. [matrika 3481]

BALTHASAR

Knížecí dvorní kovář, 12. 11. 1686 pokřtil s manželkou Bar- borou syna Leopolda. [matrika 3480]

BARTA Vincentio

Tovaryš z Cremony; 25. 7. 1627 svatba s Laborou, dcerou Pauliho Potazi z Bisenza; 25. 4. 1628 pokřtěna dcera Lucretia Constatia, kmotrem Vlach Jacobus de Aumio. [matrika 3474]

BARTL Andreas

Hodinář (*Maister Groß Uhrmacher*); 29. 10. 1683 pokřtil s manželkou Annou Marií syna Martina Augustina, kmo- trem mistr blíže neurčeného řemesla Augustin Prunner. [matrika 3480]

BAÏR Mathias

Knížecí dvorní kovář; 3. 8. 1650 pohřbena dcera Anna. [ma- trika 3512]

BENDTER Gregor

Zednický tovaryš z *Bersteinu* na Moravě; 26. 1. 1717 svatba s Annou Schlingerovou z Thomasdorffu (?) na panství Lanš- kroun, dcerou tamního souseda Galla Schlingera a Doro- thy. [matrika 3514]

BENEFICUS Hironymus

Vlach blíže neurčené profese; 29. 6. 1633 svatba s Marií Erberovou z Neustadtu ve Frankách. [matrika 3474]

BEZIRA Simon

Vlach z Lecca (*Retzo*)?, Rathmeister (?); 9. 6. 1629 svatba s Barbarou, dcerou Jacoba Cena z Milána. [matrika 3474]

BIENER Franz (1681/82 – Vídeň, 25. 3. 1742)

Knížecí sochař,¹⁸ 7. 1. 1722 (označen jako *Kunstreiche*) kmotr dcery Antonia Josefa Kirchwegera knížecího dvorního lékaře; 25. 5. 1727 s Annou Catharinou vdovou po dvorním malíři Adamu Ejlheiserovi kmotry syna Hanse Georga Nitsche; 3. 1. 1731 kmotr dcery Gottfrida Josefa Lasse. [matrika 3481] ■ Biener pracující na severočeském panství Rumburk ve službách Antonína Floriána knížete z Liechtensteina, doložen ve Valticích poprvé v roce 1715, kdy podle návrhů Antona Johanna Ospela vytvořil krb v jídelně zámku; sochy a kamenické prvky na zámku vytvářel od 1736 ve spolupráci s tovaryši Theodorem Rannerem z Vídně a Adamem Nassonen z Mohuče, kterého lze ztotožnit s tamtéž narozeným Janem Adamem Nesmannem.¹⁹ Kromě soch na atice zámku a portálů v předzámčí, kde pracoval spolu s firmou Andrease Steinböcka z Eggenburgu, vytvářel i štukové dekorace v zámku a zámecké kapli.²⁰

BICHLER Antoni

Zedník; 13. 2. 1695 pokřtil s manželkou Elisabetou syna Matthiase. [matrika 3479]

BILLINGER Lorenz

Dvorní knížecí sklenář; 4. 8. 1684 pohřben syn. [matrika 3528]

BONIN (Bonig, Bonini) Johann Peter

Knížecí štukatér (*Stockator*), syn zemřelého Johannise Boniga z Gran (?) v Milánsku a jeho manželky Johany; 22. 6. 1679 svatba s Annou Elisabetou, dcerou knížecího komorníka nad stříbry Johana Franze RATHERA. [matrika 3513] ■ Podle účtu z 16. 5. 1677 pracoval na štukových dekoracích velkého sálu zámku ve Valticích, které doplnily tři malby → Giovanni Battisty Ghidoniho, za svoji práci vyúčtoval 150 zlatých; o dva roky později 250 zlatých za práce ve farním kostele (podle Fleischera šlo pravděpodobně o opravy poškozených dekorací).²¹ Účty z 10. 9. 1681 dokládají jeho práce na dekoracích v knížecí garderobě na valtickém zámku.²²

BRAUNER Anton († Valtice 8. II. 1723)

Okrasný zahradník; 8. II. 1723 zemřel svobodný, bez zaopatření ve věku 19 let. [matrika 3529]

BÜCHLER Johann Georg († Valtice srpen 1724)

Zednický mistr a měšťan, patrně syn valtického zednického mistra Antona Büchlera; 13. 2. 1695 pokřtil s manželkou

Elisabetou syna Matthiase. [matrika 3479] 23. 3. 1712 pokřtěn syn Johann Paul; 12. 12. 1712 s manželkou kmotry dcery Antonia Herbera. [matrika 3481] 16. 10. 1714 svědek na svatbě zednického tovaryše Johanna Schmidta s Justinou Albertovou. [matrika 3514] 14. 12. 1715 s manželkou kmotry syna Antonia Hubera; 25. 3. 1716 s manželkou kmotry nemanželského syna bednářského tovaryše Martina Bindera; 3. 10. 1718 s manželkou kmotry dcery Antonia Hubera. [matrika 3481] 7. 8. 1724 pohřben ve věku 30 let. [matrika 3529]

BÜCHLER Johann Georg († Valtice srpen 1724)

Zedník a obyvatel Valtic, syn tamního zednického mistra Antona Büchlera a Elisabety; 3. 5. 1717 svatba s Julianou Stroblovou, dcerou měšťana Jacoba Strobela a Marie. [matrika 3514] 28. 4. 1718 (uveden jako zednický tovaryš) pokřtěn syn Antonio. [matrika 3481] 7. 8. 1724 pohřben ve věku 30 let. [matrika 3529]

CAESAR Julius († Valtice 30. 4. 1657)

Vlašský štukatér (*kunstreicher Stuckator Arbeiter*); 30. 4. 1657 zemřel na následky zranění, způsobené pádem z klenby kostela ve věku 24 let. [matrika 3477]

CARLONE (Carlon) Antonio (Antonius) († Vídeň 4. 4. 1664)

Vlašský zedník;²³ 8. 9. 1631 svatba vdovou Catharinou Garinin. [matrika 3474]

CARLONE (Carloni) Johann (Giovanni) Battista († Vídeň 28. 12. 1645)

Knížecí stavitel;²⁴ 5. 2. 1619 kmotr nemanželského dítěte blíže neurčeného Hanse Schenecka. [matrika 3473] ■ Carlone zmíněn ve službách Karla I. knížete z Liechtensteina již v roce 1605 a jako člen knížecího hofštátu s trvalým platem až do roku 1628, kdy byl pověřen stavbou knížecího paláce ve Vídni.²⁵ Od února 1626 doložen ve vrchnostenských účtech na Lednici, kde dostal spolu se zednickým mistrem Marcem de Marco zapláceno za stavbu „*thürmle aufn lusthäußern*“.²⁶ 21. 4. 1628 z příkazu Maxmiliána knížete z Liechtensteina pověřen vedením stavby na zámku ve Valticích.²⁷

CASPAR

Zedník; 15. 6. 1620 pohřbena jeho dcera. [matrika 3473]

DIENSTEL Paul

Zednický tovaryš a obyvatel; 19. 6. 1716 pokřtil s manželkou Magdalenou dceru Annu Marii. [matrika 3481]

DIRCHENDTS (Dirckens, Drickhens, Tirkentz, Tirolens, Trickens, Trichens, Tyrckens) Johann Valentin

Zlatník a měšťan; 20. 5. 1696 pokřtil s manželkou Marií Annou dceru Annu Beatrix, kmotry valtického hejtman Johann Michael Stárta, jeho manželka Apolonie a knížecí pokladník Martin Římský s manželkou Annou Marií; 21. 9. 1699 kmotr Marie

Susanny, dcery valtického měšťana Franze Bartolomea Wenera. [matrika 3479] 25. 5. 1700 svědek na svatbě vdovce Matthiase Beýdela s Ursulou Wagnerovou; 3. 8. 1700 svědek na svatbě Hannse Georga Kloringera vdovce a soudního sluhy s vdovou Marií Springerovou; 25. 1. 1701 svědek na svatbě vdovce Jacoba Grimbergera s vdovou po knížecím porybném Margaretou Leborovou; 24. 1. 1702 svědek na svatbě tovaryše Heinricha Haslera z Rosae ve Slezsku s Annou Marií Clementovou. [matrika 3514] 1. 10. 1702 kmotr dcery Franze Bartholomea Wenera zdejšího měšťana; 4. 1. 1705 kmotr syna Franze Wenera zdejšího měšťana. [matrika 3481] 8. 2. 1705 se jako vdovec (označen jako *Ritterl. Artilloriae gelehrter feuwercker*) svatba s Barbarou Hörmanovou dcerou měšťana Martina Hörmana, svědek starosta Joannes Rundt; 10. 2. 1705 společně s malířem Matthiasem Opusem svědek na svatbě tesařského mistra, měšťana a vdovce Sebastiana Huebera s vdovou Ursulou Beýdlovou. [matrika 3514] 12. 1. 1706 pokřtěna dcera Dorotha. [matrika 3481] 23. 9. 1707 pohřbeno jeho nepokřtěné dítě; 19. 7. 1717 pohřbena dcera Maria Anna ve věku 7 let. 23. 7. 1709 svědek na svatbě krejčovského tovaryše Joannese Ertela z města Freindt (?) z Horní Falce s Marií Magdalenou Lefflerovou dcerou Jacoba Lefflera měšťana a zámečnického mistra ve Valticích [matrika 3514] 24. 3. 1711 pokřtěna dcera Marie Anna; 27. 6. 1715 pokřtěn syn Ferdinand, kmotrem knížecí rentmistr Ferdinand Romani; [matrika 3529] 25. 10. 1717 pokřtěna dcera Marie Sabina, kmotrem opět Romani; 28. 4. 1720 pokřtěn syn Johann Valentin, kmotrem opět Romani. [matrika 3481]

DISTLER Johann (†Valtice únor 1699)

Knížecí dvorní stolař, sochař a měšťan; 28. 12. 1651 pokřtil s manželkou Marií syna Johanna; 12. 6. 1654 kmotr Anny Elisabethy, dcery valtického měšťana Paula Schwartz. [matrika 3476] 21. 12. 1656 pokřtěn syn Solomon; 21. 3. 1659 pokřtěn syn Andreas. [matrika 3477] Johann Distler pohřben 7. 2. 1699 ve věku 80 let. [matrika 3528] ■ Distler, označovaný jako „*Tischler von Littau*“²⁸ jmenován dvorním stolařem Karla Eusebia knížete z Liechtensteina 13. 4. 1644.²⁹ Od února do června 1668 pracoval na dřevěném a následně postřibřeném oltáři pro kostel sv. Janů v Brně, za který obdržel 48 zlatých a 30 krejcarů; oltář byl následně doplněn malbami blíže neupřesněného brněnského malíře za 60 zlatých.³⁰ V letech 1679–1680 vytvořil pro farní kostel ve Valticích nový tabernák³¹ a kazatelnu.³² Nákresy Johanna Distlera se v roce 1678 nacházely v knížecí umělecké sbírce (*41 stuck unnterschiedliche abries, so der hiesige tieschler Johann Diestler gemacht*).³³

DORISI Peter

Zedník z Vlach, pohřbený 17. 1. 1615; 29. 6. 1616 se s jeho vdovou Magdalenou oženil blíže neurčený Hans z Norimberku. [matrika 3473]

DRANS Hans

Zednický tovaryš z oblasti jezera Como (*Komersee aus Itali-*

en); 7. 1. 1616 svatba s Barbarou, vdovou po Casparu Glotzerovi. [matrika 3473]

ERNA Johann Battista (1622/23 – Brno 24. 4. 1698)

Knížecí stavitel, syn brněnského stavebního mistra Andrease Erny; 4. 7. 1643 kmotr Johanna, syna zedníka Caspara Lengla; 16. 11. 1643 kmotr Andrease, syna Pauluse Friema, zámeckého mušketyra, 20. 1. 1644 Judity, dcery Paula Schlapacka výrobce hedvábí; 24. 1. 1645 kmotr Martina, syna zedníka Caspara Lehnera. [matrika 3475] ■ Spolu s otcem Andream převzal Johann Battista Erna dokončení valtického kostela po →Giovannim Giacomu Tencalovi v roce 1638; ve službách Liechtensteinů pracoval s přestávkami na Valticích (*1. 12. 1654 in abschlag des neuen kirchen gebeü 950 fl. r.*), v Lednici a na knížecí hrobce ve Vranově u Brna až do poloviny 17. století.³⁴

ERTEL Franz Matthias

Knížecí puškař; 12. 7. 1701 kmotr dcery Bernarda Schertze z Olomouce. [matrika 3481]

EYLHEISER (Eylheýser, Eilheiser, Eilheißler, Eilheüser) Adam

Knížecí dvorní malíř; 6. 10. 1719 (označen jako *Edle und Kunstreiche*) pokřtil s manželkou Annou Catharinou syna Franze Adama, kmotrem kníže Anton Florián, zastoupený nejvyšším hofmistrem Franzem Timmem; 30. 10. 1720 s manželkou kmotry syna člena jízdní gardy Lorentze Prochasky; 4. 11. 1721 pokřtěna dcera Marie Anna, kmotry kníže Jan Adam s manželkou Marií Annou, zastoupení knížecím hejtmanem Ferdinandem Ehrenfriedem z Ehrenthalu s manželkou Marií Annou; 6. 10. 1722 s manželkou kmotry nemanželské dcery granátníka knížecí gardy Johanna Pric-kela; 10. 10. 1723 pokřtěna dcera Anna Teresie; 11. 9. 1725 pokřtěn syn Johann Battista; 22. 10. 1725 s manželkou kmotry dcery Wentzela Harbiga. [matrika 3481]

FEICHTNER Benedict

Zedník a měšťan; 11. 5. 1723 pokřtil s manželkou Annou syna Lorenze. [matrika 3481] 19. 7. 1732 pohřbena ve věku 3 let dcera Catharina. [matrika 3530]

FERCK Paul

Zahradník Jana Michala hraběte Althanna na Jaroslavicích, syn zahradníka Mathiase Fercka z Uher; 15. 3. 1695 svatba s Marií Elisabethou, dcerou knížecího zámeckého vrátného Philipa Edela. [matrika 3513]

FISCHER Lucas († Valtice srpen 1715)

Malíř a obyvatel Valtic; pohřben 14. 8. 1715 ve věku 40 let. [matrika 3529]

FIUMBERT Giovanni Pietro (Johanni Petro)

Vlašský zednický mistr; 30. 12. 1630 pokřtil s manželkou Lucíí syna Johannese Dominica, kmotrem majitel sousedního

panství Drnholec Rudolf hrabě Teuffenbach; 26. 7. 1631 pohřben syn Johannes Dominic; 1. 8. 1632 pokřtěna dcera Julie, kmotrem knížecí stavitel → Jacobo Tencalla (*Jacobi Dencala*) s manželkou Julianou. [*matrika 3474*] ■ 16. 12. 1636 spolu s → Peterem Madernou žádal o udělení měšťanství ve Valticích pro magistra Giacomu di Avegna.³⁵

FRANTZKY (Frontzky) Balthasar

Knížecí dvorní sedlák; 24. 6. 1687 svatba syna Hanse Jacoba. [*matrika 3513*] ■ Hedvábná sedla Baltasara Frantzkého jsou zmiňována v inventáři garderoby Karla Eusebia z Liechtensteina z 5. 2. 1684.³⁶

FRANZ Joannes

Knížecí dvorní stolař; 24. 8. 1645 pokřtil s manželkou Marií syna Bartolomea; 12. 6. 1647 pokřtěn syn Joann Baptist, kmotrem knížecí dvorní malíř → Giovanni Battista Ghidoni; 25. 11. 1649 pohřbena dcera Catharina. [*matrika 3476*]

FRANTZ Johann Anton

Knížecí stavební písař; 7. 12. 1723 s manželkou Annou Rosalií kmotr syna Zachariase Königa; 24. 6. 1725 s manželkou kmotry dcery Josefa Formanecka. [*matrika 3481*]

FREY Hans

Knížecí dvorní kovář; syn Gregora Freye, knížecího kováře z Kostelce nad Černými lesy v Čechách a jeho manželky Cathariny; 21. 5. 1688 svatba s Marií Elisabetou, dcerou knížecího klempíře Martina Kholla, svědek dvorní kovář Walthausen. [*matrika 3513*] 19. 7. 1702 s manželkou kmotry dcery Martina Schwartzte. [*matrika 3481*]

FREY Stephan

Zednický mistr původem z rakouského Reintalu; 2. 9. 1643 kmotr Michala, syna Thomy Mickse; 11. 10. 1644 kmotr syna Paula Roßmiller, 15. 1. 1645 kmotr dcery Georga Runda, 5. 6. 1647 pokřtil s manželkou Catharinou syna Hanse Christofa. [*matrika 3475*]

FÜESSL Paul

Knížecí dvorní truhlář; 2. 9. 1732 kmotr dcery knížecího sluhu Leopolda Mahra. [*matrika 3482*]

FUX Adam († Valtice únor 1700)

Zednický tovaryš, později zedník, syn Hanse Fuxe, knížecího zednického mistra na panství Rabensburg v Dolním Rakousku; 26. 6. 1651 svatba s Marií dcerou zednického mistra v knížecích službách → Andream Zuson, svědek zednický mistr → Jacob Morell; 9. 9. 1652 pokřtěn syn Lorenz, kmotrem knížecí dvorní tesař → Georg Kammerling; 31. 5. 1654 pokřtěn syn Dominico, kmotrem opět Georg Kammerling. [*matrika 3476*] 12. 5. 1659 pohřbena dcera Marie. [*matrika 3477*] Adam Fux pohřben 21. 2. 1700. [*matrika 3529*]

FUX Andreas

Zednický mistr a měšťan, syn zedníka a měšťana → Lorenze Fuxe; 25. 10. 1705 (uveden jako zednický tovaryš) svatba s Annou Marií Jamschtizovou. [*matrika 3514*] 30. 11. 1710 pokřtil s manželkou Marií syna Andream. [*matrika 3481*] 28. 2. 1713 pohřben ve věku 3 let syn Andreas, 31. 7. 1714 pohřbena ve věku 6 let dcera Catharina. [*matrika 3529*]

FUX Lorenz

Zedník a měšťan, syn zednického mistra Adama Fuxe pokřtěný 9. 9. 1652, [*matrika 3476*] 6. 2. 1678 svatba s Magdalenou, dcerou zemřelého Ulricha Funcka [*matrika 3513*] 4. 2. 1692 pokřtěn syn Georg. [*matrika 3479*] 24. 11. 1678 pokřtěn syn Andreas; 15. 3. 1679 kmotr Marie, dcery Baltasara Klopffana; 30. 11. 1680 pokřtěn syn Leopold; 5. 6. 1682 pokřtěn syn Antonio; 16. 12. 1686 pokřtěna dcera Elisabeta. [*matrika 3480*] 30. 8. 1695 svatba s Magdalenou, dcerou valtického měšťana Hanse Weisse. [*matrika 3513*]

GEGENBACH (Gigenbach, Gunbach) Joseph Anton († Valtice březen 1730)

Panský malíř, syn varhaníka v *Oberndorffu am Neckar* Johanna Martina Gigenbachera a Francisky; 20. 1. 1722 (označen jako *Kunsterfahrne*) svatba s Annou Catharinou Leglerovou, dcerou Josepha Leglera městského písaře a varhaníka a Marie Salome; 30. 4. 1724 svědek na svatbě Josefa Hoffmana a Anny Marie Paurové. [*matrika 3514*] 31. 8. 1728 svědek na svatbě sedláře Jacoba Frentzkého s Catharinou vdovou po měšťanu Johannu Baltzerovi. [*matrika 3515*] 17. 3. 1730 pohřben ve věku 35 let. [*matrika 3530*]

GESCHEL Balthasar

Měšťan a dvorní kovář, 12. 11. 1686 pokřtil s manželkou Barbarou syna Leopolda. [*matrika 3480*] 6. 1. 1701 s manželkou kmotry syna svobodné matky Rosalie Hoffman. [*matrika 3481*] 26. 4. 1701 svědek na svatbě Martina Brendela z Telče s vdovou Magdalenou Jackischovou z Valtic. [*matrika 3514*] 3. 12. 1705 s manželkou kmotry syna Sebastianu Strohmohera. [*matrika 3481*] 31. 1. 1708 svědek na svatbě tovaryše Franze Kauffmana s Julianou Hammermillnerovou. [*matrika 3514*] 17. 7. 1712 s manželkou kmotry syna Sebastianu Strohmohera. [*matrika 3481*]

GHIDONI (Gidoni, Gidonius, Zidonig, Zidonius) Giovanni Battista (*Florencie 2. 12. 1599)

Knížecí dvorní malíř;³⁷ 20. 10. 1642 kmotr Johanna Babtisty, syna knížecího dvořana Hieronyma Praeficia; 27. 10. 1642 s manželkou Susanou kmotry Rosiny, dcery knížecího číšníka Mathiase Schwarze; 25. 1. 1643 kmotr Paula, syna knížecího komorníka nad stříbry Paula Andream; 2. 11. 1643 kmotr Evy, dcery Matthiase Swarzigera; 24. 4. 1644 kmotr Magdaleny, dcery Georga Paula; 24. 4. 1644 kmotr Jana Babtisty, syna písaře Johanna Jacoba Korndorffa, písaře. [*mat-*

rika 3475] ■ Od 1. 6. 1638 dvorní malíř Karla Eusebia knížete z Liechtensteina.³⁸ 8. 3. 1643 pověřen výmalbou místností na zámku v Lednici, které měly doplnit stávající štukové dekorace; v horní místnosti knížete měl vytvořit tři malby technikou chiaroscuro; 1640 namaloval dvojici oltářních obrazů pro farní kostel ve Valticích (*Klanění tří králů, Obřezání Krista*);³⁹ 30. 12. 1642 dojednána výmalba blíže neurčených místností na zámku v Lednici.⁴⁰

GLASSER Sebastian († Valtice květen 1634)

Sochařský tovaryš ve službách knížete z Liechtensteina, pohřbený 19. 5. 1634. [*matrika 3474*]

GRAUNER Hans († Valtice srpen 1621)

Kameník z místa Crom (?) v Korutanech; 17. 1. 1620 svatba s Catharinou, dcerou zemřelého Caspara Obermaira, 30. 8. 1621 pohřben ve Valticích. [*matrika 3473*]

GREBER Caspar

Zedník z Adelsbergu v Tyrolsku; 19. 11. 1652 svatba s Christinou, dcerou valtického měšťana Georga Furena, svědci zednický mistr Stephan Frey a zedník →Jacob Morell. [*matrika 3476*]

GREZEL (Gratzl, Grötzl, , Grötzel) Andreas († Valtice duben 1682)

Dvorní tesař; 22. 8. 1678 pokřtil s manželkou Marií Elisabetou dceru Marii Juditu; 25. 3. 1681 pokřtěn syn Hans Franz; 7. 5. 1681 kmotr Susany, dcery blíže neupřesněného Georga; 14. 5. 1681 kmotr Marie Elisabety, dcery tesařského tovaryše Thomase Eckhera; 27. 11. 1682 pokřtěn syn Andreas, manželka Marie zemřela při porodu. [*matrika 3480*] pohřben 6. 4. 1682 ve věku 48 let. [*matrika 3528*] ■ Podle knížecího příkazu z prosince 1675 pracoval na krovech hospodářských budov v Lednici.⁴¹

GRUBER (Grueber) Johann (Hans)

Knížecí zednický mistr v Lednici a polír ve Valticích; 14. 9. 1722 se jako vdovec oženil Annou Marií Cornellovou, dcerou valtického radního Nicolause Cornelliho. [*matrika 3514*] ■ 19. 3. 1678 vyúčtoval práce na zřízení fontán v okrasné zahradě v Lednici (*dem meister maurer zu Eysgrueb Hans Gruber wegen dehnen funtanen in dem dortsigen fürst. Lustgarten gefettigten untterschiedlichen mauer arbeith ... 18 fl. r.*);⁴² od 1721 je jako vedoucí polír podepsán na stavebních relacích pro Antona Floriána knížete z Liechtensteina, které vytvářel →Lorenz Anton Stürbeck.⁴³

HAMMER Joann Ludwickh

Knížecí dvorní zahradník; 31. 7. 1707 svědek na svatbě tovaryše Michaela Lincka z Bruntálu (*Frejdenthal*) s Marií Zuserovou. [*matrika 3514*]

HANS

Zedník z Rabensburgu (*Rabenspurj*); 16. 11. 1621 svatba s Catharinou, vdovou po Blasy Morelsovi, s největší pravděpodobností příslušníku vlašské zednické a kamenické rodiny Morellů. [*matrika 3473*]

HANUS Lorentz

Zednický tovaryš, v roce 1702 označen jako zedník a obyvatel; 9. 10. 1701 svatba Barbarou Otthovou z Úsova (*Auße*), svědci knížecí registrátor Caspar Valentin Güntter a zednický mistr →Peter Hasslinger. [*matrika 3514*] 18. 7. 1702 pokřtil s manželkou Barbarou syna Matthiase Jacoba. [*matrika 3481*] 4. 5. 1703 ve věku 30 let pohřbena manželka Barbara. [*matrika 3529*] 12. 8. 1703 svatba s vdovou Marií Netschosovou, svědkem zednický mistr a měšťan →Peter Hasslinger. [*matrika 3514*] 4. 8. 1704 narození dcery Marie Rosalie. [*matrika 3481*]

HASSLINGER Johann Georg

Zednický mistr a měšťan; 20. 4. 1723 svatba s Annou Marií vdovou po měšťanu Matthiasovi Hibelovi, svědkem dvorní tesař →Lorenz Seitlinger. [*matrika 3514*] 22. 2. 1724 pokřtěn syn Josef. [*matrika 3481*]

HASLINGER (Haßlinger) Peter

Měšťan a zednický mistr, syn valtického měšťana Caspara Haslingera a jeho manželky Cathariny; 20. 2. 1691 se jako zednický tovaryš oženil s Justinou, dcerou valtického souseda Georga Hasse. [*matrika 3513*] 5. 5. 1697 pokřtěn syn Matthias, kmotrem knížecí kuchař Georg Nato. [*matrika 3479*] 9. 10. 1701 svědek na svatbě zedníka a vdovce Lorenze Hanuse s Barbarou Otthovou z Úsova; 12. 8. 1703 svědek na svatbě zednického tovaryše →Laurenze Hanuse s vdovou Marií Netschosovou. [*matrika 3514*] 1. 3. 1707 pokřtěn syn Gabriel, kmotry knížecí dvorní tesař a měšťan →Lorenz Seitlinger s manželkou Catharinou. [*matrika 3481*] 28. 7. 1709 svědek na svatbě tovaryše Bartholomea Priala z Lanškrounu s Annou Barborou Tutschitzovou. [*matrika 3514*] 13. 4. 1710 pokřtěna dcera Eva Rosina; 14. 11. 1711 s manželkou kmotry dcery Michaela Gamberta. [*matrika 3481*] 21. 11. 1713 svědek na svatbě knížecího sluhu Johanna Hungera s Barbarou Birckovou. [*matrika 3514*] 30. 8. 1713 s manželkou kmotry dcery Michaela Gamberta; 31. 7. 1715 s manželkou kmotry dcery Michaela Gamberta; 12. 10. 1716 s manželkou kmotry syna Michaela Gamberta; 24. 10. 1718 s manželkou kmotry syna Michaela Gamberta; 26. 1. 1721 s manželkou kmotry syna Michaela Gamberta. [*matrika 3481*]

HEINRICH Georg

Dvorní zahradník, 1685 zahradník v zámecké kuchyňské zahradě (*Kuchelgartner*); 9. 11. 1681 svatba s Catharinou, dcerou zemřelého knížecího sedláře →Henrica Leru. [*matrika 3513*] 27. 11. 1682 pokřtěn syn Adama Andreade, kmotrem

dvorní stolař →Stephan Wisbauer; 26. I. 1685 pokřtěna dcera Marie Juliána. [*matrika 3480*]

HEINRICH Jacob

Knížecí pokrývač; 14. 8. 1643 kmotr syna knížecího cihláře Jacoba Schuberta. [*matrika 3475*]

HEINTZ (Henitz, Haintz) Johann Christof

Knížecí tapecír (*Doppelzierers, Tappezirer*); 31. I. 1726 pokřtil s manželkou Anastasií syna Josefa Franze; kmotry kníže Jan Adam s manželkou Marií Annou, zastoupení Franzem Liborem baronem z Deblína (*Debelin*) a manželkou knížecího lesmistra Marií Josephou von Rottendorff; 6. II. 1727 pokřtěn syn Wenzel Leonard, kmotry knížecí lesmistr Josef Mintzke von Rottendorff s manželkou Marií. [*matrika 3481*] 5. 4. 1728 pohřben půlroční syn Wenzel. [*matrika 3529*] 20. 12. 1728 pokřtěna dcera Felicita Theresie, kmotry Dermitius baron von Tabernack s manželkou Felicitou Theresií. [*matrika 3481*]

HINTERHOLZER (Hinderholzer) Valentin († Valtice duben 1645)

Knížecí natěrač a dvorní malíř; 31. 8. 1621 svatba s Catharinou, dcerou knížecího malíře →Lorenze Printzera; [*matrika 3473*] Valentin Hinterholzer pohřben 10. 4. 1645 ve věku 54 let; manželka Catharina pohřbena 6. 2. 1648. [*matrika 3512*] ■ Hinterholzer poprvé doložen v účtech Karla I. knížete z Liechtensteina 15. 4. 1622 jako malířský tovaryš, který obdržel plat od vrchnostenských úřadů v Plumlově, Valticích a Černé Hoře.⁴⁴ V červnu 1632 dostal zaplacenou za „*abraifung*“ místností na zámku v Lednici.⁴⁵ Ve službách Karla Eusebia knížete z Liechtensteina pracoval na malířských dekoracích kočárů.⁴⁶ Na základě příkazu Maxmiliána knížete z Liechtensteina, datovaného 23. 8. 1636 na Bučovicích, měl spolu s mikulovskými malíři Hanesem Münichem a Georgem Ondersem vytvořit obrazy pro hlavní a dva boční oltáře v nově vystavěném kostele ve Vranově u Brna, za což měli obdržet 400 zlatých a další „*victualie*“.⁴⁷

HOFF Georg Heinrich

Zahradník; 31. 12. 1683 pokřtil s manželkou Catharinou syna Matthiase, kmotrem knížecí dvorní stolař →Stephan Wisbauer. [*matrika 3480*]

HOFFMAN Matthias

Zednický tovaryš; 18. 2. 1703 svatba s Elisabethou Tempelovou vdovou po Michaelu Tempelovi měšťanovi ve Valticích, svědkem dvorní tesař →Laurentius Seitlinger. [*matrika 3514*]

HOFBAUER (Hoffpauer) Matthias Franz

Panský malíř (*gewester Mahler*) a měšťan, původem z Böhmischen Waidthoffen v Rakousku (dnes Waidhofen an der Thaya), syn tamního malíře Franze Hoffbauera a Gertrudy; 30. 6. 1716 (označen jako *Edel und Kunstreiche*)

svatba s Annou Marií Kramerovou, dcerou dvorního tesařského mistra z Valtic Phillipa Kramera a Uršuly, svědky valtický radní a krejčovský mistr Simon Eýbeckh a měšťanský ševcovský mistr Matthias Knabel. [*matrika 3514*] 8. 10. 1716 pokřtil s manželkou Annou Marií dceru Marii Francisku, kmotry knížecí rentmistr Georg Rudolf Kretzner s manželkou; 13. I. 1718 pokřtěna dcera Marie Barbara, kmotry Georg Rudolf Kretzner s manželkou; 24. 9. 1718 s manželkou kmotry dcery Josefa Mischackha; 16. 2. 1720 pokřtěn syn Georg Rudolf, kmotry Georg Rudolf Kretzner s manželkou; 8. 3. 1720 s manželkou kmotry syna Josefa Mischackha. [*matrika 3481*] 18. 2. 1721 pohřbena ve věku 4 let dcera Barbara. [*matrika 3529*]

HOLZGEBER Andreas

Zedník; 24. 7. 1645 pohřbil syna Melchiora a dceru Marii. [*matrika 3512*]

HORACK Christian

Zedník, syn zemřelého Georga Horacka, souseda v Rejcharcticích u Šumperka (*Reygersdorf*) a jeho manželky Barbory; 27. I. 1692 svatba s Annou Marií, dcerou valtického měšťana Martina Janiho. [*matrika 3513*] 2. 10. 1693 pokřtil s manželkou Annou Elisabetou dceru Annu Marii. [*matrika 3479*]

HÖRMAN Franz († Valtice duben 1727)

Zedník; 22. 10. 1720 pohřbena ve věku 60 let manželka Catharina. Franz Hörman pohřben 29. 4. 1727 ve věku 43 let (zemřel spolu se zedníkem →Christianem Christem při zřícení klepa). [*matrika 3529*]

HOSSITZ (Hotschitz, Hostitz, Hostiz) Johann († Valtice říjen 1752)

Knížecí dvorní malíř;⁴⁸ 9. 4. 1650 kmotr Andrese, syna knížecího krejčího Erasma Weyderera. [*matrika 3476*] Johann Hossitz pohřben 8. 10. 1652. [*matrika 3512*] ■ V knížecích účtech jako malíř knížat Maxmiliána Gundakara a Karla Eusebia z Liechtensteina doložen již 1630.⁴⁹

HRADSKÝ Balthasar

Knížecí dvorní sedlák; 28. 7. 1665 svatba Elisabethou, vdovou po výrobcí hedvábí Hieronymu Spicultzovi. [*matrika 3478*]

HUNGER Johann

Knížecí dvorní truhlář; 21. 11. 1713 svatba s Barbarou Bircovou dcerou valtického dvorního koláře Lorenze Bircka a Margarety, svědek zednický mistr →Petr Haslinger. [*matrika 3514*] 8. 8. 1720 s manželkou Barbarou kmotr dcery dvorního knížecího tesaře →Johanna Marra. [*matrika 3481*] 10. 9. 1720 svědek na svatbě Franze Leopolda Hošera sklářského mistra v Moravském Krumlově s Rosinou Lefflerovou. [*matrika 3514*] 12. 6. 1722 s manželkou kmotry syna Gabriela Tschincka; 22. 6. 1723 s manželkou kmotry dcery Gabriela

Tschincka; 19. 8. 1725 s manželkou kmotry dcery Gabriela Tschincka. [matrika 3481]

HURD Benedict

Knížecí dvorní zahradník; 14. 8. 1656 pokřtil s manželkou Margaretou dceru Barbaru, pohřbena 27. 9. 1656; 4. 3. 1660 pokřtěn syn Johann. [matrika 3477]

CHRIST Claudius († Valtice leden 1713)

Zedník, syn knížecího zednického mistra →Hanse Christa, v roce 1688 uveden jako měšťan; 15. II. svatba s Catharinou, dcerou zemřelého rejtara knížecí gardy Galla Grella. [matrika 3513] 2. 6. 1699 pohřbena ve věku 47 let manželka Catharina. [matrika 3528] 15. 9. 1679 pokřtil s manželkou Catharinou syna Matthiase; 13. 3. 1681 pokřtěna dcera Marie; 2. 5. 1688 pokřtěna dcera Anna Catharina; 10. 5. 1691 pokřtěna dcera Marie Magdalena. [matrika 3480] 10. II. 1699 se podruhé oženil s Elisabetou, dcerou Andrease Liedlera z Falkensteinu. [matrika 3513] 17. 1. 1701 pohřben ve věku nedožitých 2 let syn Lorenz. [matrika 3529] 4. 2. 1702 pokřtěna dcera Veronika; 21. 8. 1702 s manželkou kmotry syna Heinricha Rautschky. [matrika 3481] 19. 8. 1703 svědek na svatbě vdovce a valtického obyvatele Tobiasa Hoffmana a Magdaleny Hoffmanové. [matrika 3514] 16. 1. 1704 pokřtěna dcera Juliana, kmotry →Lorenz Seitlinger knížecí dvorní tesař s manželkou Catharinou. [matrika 3481] 1. 7. 1704 svědek na svatbě Andrease Ratha hrnčířského mistra z Poysdorfu v Rakousích s vdovou Elisabetou Seglosovou. [matrika 3514] 3. 3. 1707 s manželkou kmotry syna Heinricha Trauschky. [matrika 3481] 19. II. 1709 svědek na svatbě tovaryše Michaela Gambertha s Annou Catharinou Stroblovou. [matrika 3514] 30. 6. 1710 pohřbena ve věku 7 let dcera Juliana, 6. 7. 1710 pohřben ve věku 3 let syn Andreas. [matrika 3529] 30. 10. 1712 svědek na svatbě Christofa Loiracka „Regiments Reitera“ s Annou Marií Tittelovou vdovou po zednickém tovaryši →Adamu Tittelovi. [matrika 3514] Claudius Christ pohřben 29. 1. 1713 ve věku 65 let. [matrika 3529] ■ Claudius Christ se podle nepodepsané relace Antonínu Floriánovi knížeti z Liechtensteina z 2. 3. 1710 podílel spolu s nejmenovaným stavebním mistrem z Olomouce na stavbě věže valtického zámku podle projektu Antona Johanna Ospela.⁵⁰

CHRIST Hans

Vlašský zedník, syn Bartolomea Christa z Rore (?) v Itálii, 19. 1. 1644 svatba s Helenou, dcerou valtického radního Balthasara Weniölse. [matrika 3512] 1650 uveden jako zednický mistr, 1659 jako dvorní zednický mistr; II. 2. 1645 pokřtěna dcera Anna, [matrika 3475] pohřbená 1. 8. 1645 25. 4. 1650 pohřben syn Franz Nicolas; [matrika 3512] 22. 3. 1654 pokřtěna dcera Marie Elisabeta, kmotrem knížecí štukatér →Giovanni Tencalla. [matrika 3476] pohřbena 22. 5. 1652. [matrika 3512] 21. 5. 1655 pokřtěna dcera Anna Barbara, kmotrem opět Gi-

ovanni Tencalla a jeho žena Anna, Anna Barbara pohřbena 9. 10. 1655. [matrika 3476] 8. 2. 1659 pokřtěn syn Hans Georg, který zemřel 17. 3. 1659; 20. 4. 1660 pokřtěna dcera Anna Marie, kmotrem knížecí regent a hospodářský rada Martin Ladislav Hörner von Horneck. [matrika 3477] ■ 16. 12. 1655 doloženy jeho zednické práce (*dem maurer Hannss Christ, welcher fuer ihre fürstliche gnad. Die fürstin etliche kleine öffel zum wasser aussbrennen gemacht, zalt 5 fl. r.*).⁵¹

CHRIST Christian († Valtice duben 1727)

Zedník; pohřben ve věku 20 let dne 29. 4. 1727. Zemřel spolu se zedníkem →Franzem Hörmanem při zřícení sklepa. [matrika 3529]

JANITSCHKE Friedrich

Knížecí stavební písař (*Bauschreiber*) z Lednice; 24. 12. 1694 pokřtil s manželkou Susannou dceru Evu Rosinu. [matrika 3479]

JÜRGEN († Valtice leden 1616)

Vlašský kameník, pohřben 17. 1. 1616. [matrika 3473]

KAMMERLING (Kimmerling, Kümmerling) Georg

Knížecí dvorní tesař; 9. 2. 1651 s manželkou Annou Marií kmotry Gregora, syna knížecího dvořana Georga Baumartnera; 22. 1. 1652 pokřtěn syn Paul, [matrika 3476] 26. 3. 1654 pokřtěna dcera Anna Margareta, [matrika 3476] pohřbená 20. 9. 1654. [matrika 3512] 29. 6. 1656 pokřtěna dcera Catharina; 4. 8. 1657 pokřtil s manželkou Margaretou dceru Susanu; 21. 10. 1659 kmotr Judity, dcery →Stephana Freye; 14. 4. 1660 pokřtěn syn Hans Georg. [matrika 3477] 6. 12. 1669 pokřtil s manželkou Marií dceru Margarithu, kmotrem Stephan Frey. [matrika 3478] 11. 10. 1672 svadba dcery Eufroziny s Christophem Wäschlerem. [matrika 3513]

KAMMILER Matthias

Zedník, syn Josefa Kammilera z Čekého Krumlova a Margarety; 22. 9. 1732 svatba s Annou Marií dcerou Filipa Auera von Prickhling a Anny Marie, svědci zedničtí tovaryši →Matthias Pillwein a →Johann Rommer. [matrika 3515]

KINZEL (Gintzl, Kinzl) Augustin († Valtice srpen 1645)

Knížecí dvorní stolař;⁵² 1. 9. 1645 pohřben. [matrika 3512] ■ Augustin Kinzel je v účtech Karla Eusebia knížete z Liechtensteina poprvé zmiňován jako dvorní stolař v roce 1628.⁵³ 6. 8. 1637 dostal zaplacen dvanáct zlatých za vytvoření modelu k letohrádku v Lednici (*wegen einess gemachten model in das Eißgrueberische lusthaus*).⁵⁴ V roce 1638 vytvořil řezbářské dekorace na kočáru pro Hartmanna knížete z Liechtensteina.⁵⁵ Ve službách knížete Karla Eusebia vytvářel vyřezávané rámy k obrazům a nábytek.⁵⁶ V roce 1632 dodal dřevěný model valtického kostela, vytvořený podle plánu →Giovanniho Giacoma Tencally.⁵⁷ 18. 12. 1652 žádala vdova po Augustinu Kinzelovi peníze za provedené práce.⁵⁸

KLEIN (Klain) Wenzeslaus

Zvonař; 21. 3. 1658 s manželkou Annou Marií pokřtil syna Johanna; 29. 1. 1660 pokřtěn syn Jakub, pohřbený 10. 3. 1660; 1. 12. 1660 pokřtěn syn Elias Franz, pohřbený 17. 1. 1661. [*matrika 3477*] 14. 5. 1669 se znovu oženil s Elisabethou, vdovou po doktorovi Christofu Hilfingerovi. [*matrika 3478*] ■ Klein je poprvé zmiňován v souvislosti s Karlem Eusebiem knížetem z Liechtensteina 20. 5. 1658, kdy vyučoval blíže neupřesněné práce na potrubí k fontánám (*waserkunst*) ve Valticích;⁵⁹ 1661 vyplacen za stejné práce v Lednici.⁶⁰ Spolu se sochařem Reichartem Breinerem, lednickým zámečníkem Franzem Nachtigalem a zednickým mistrem → Hansem Gruberem pracoval na zřízení fontán v lednickém parku na jaře 1678.⁶¹ 1680 vytvořil srdce zvonu na valtickém farním kostele.⁶²

KLARHER Sixtus

Knížecí dvorní tesař; 9. 7. 1684 pokřtil s manželkou Marií dceru Annu Margaretu; 7. 8. 1686 kmotr Sixta, syna valtického tesaře Martina Oberhausera. [*matrika 3480*]

KLEISAYSEN Hans

Zedník a měšťan, 28. 1. 1692 pokřtil s manželkou Elisabethou syna Johanna Carla. [*matrika 3479*]

KLEPPER Bernard (Bernhardl) († Valtice září 1620)

Sedlář z Nizozemí, pohřbený 21. 9. 1620. [*matrika 3476*]

KNAB Benedict

Zedník; 12. 5. 1619 kmotr Margarety, dcery Georga Stubenwolla. [*matrika 3476*]

KNEL Jacob

Zedník a obyvatel; 26. 4. 1720 pokřtil s manželkou Marií Magdalenou dceru Margaretu Apolonii. [*matrika 3481*]

KONRAD (Kunrath, Kunradt, Konradt, Conrad) Franz († Valtice říjen 1702)

Knížecí zahradník (*Kuchelgartner*), syn Simeona Konrada, okrasného zahradníka (*Lustgartner*) v Lednici a jeho manželky Marie, od 1678 jmenován jako dvorní zahradník (*Hoffgartner*), 1681 zmiňován jako okrasný zahradník v Lednici (*Lustgartner zu Eysgrub*); 30. 11. 1695 kmotr Andrese, syna valtického měšťana Paula Schneidera; 16. 4. 1697 svatba s Juditou, dcerou valtického purkmistra Baltazara Frantzkého, svědek knížecí okrasný zahradník v Lednici Johann Urban. [*matrika 3513*] 29. 4. 1699 pokřtěn syn Heinrich, [*matrika 3479*] pohřbený 24. 5. 1699. [*matrika 3528*] 27. 8. 1699 kmotr Franze Josefa, syna Franze Königa. [*matrika 3479*] 27. 2. 1678 pokřtěna dcera Anna Elisabetha; 11. 5. 1679 kmotr Benedicta, syna valtického měšťana Georga Franze; 20. 10. 1681 kmotr Judity, dcery Georga Frönzla. [*matrika 3480*] 26. 1. 1700 svědek na svatbě vdovce Hannse Michela Kreiße měšťana s Catharinou Seiberthovou. [*matrika 3514*] 19. 5. 1700 po-

křtěna dcera Anna Marie Magdalena. [*matrika 3481*] 11. 7. 1700 s tesařem → Lorentzem Seitlingerem svědkem na svatbě tesaře z Valtic Gregora Eýla se svou sestrou Elisabetou Konradovou; 25. 1. 1701 svědek na svatbě tovaryše Johanna Zierera s Marií Wohlspergerin ze Steinu v Salcubrsku. [*matrika 3514*] 6. 10. 1701 s manželkou kmotry syna valtického obyvatele Matthiase Guritschky. [*matrika 3481*] 4. 7. 1702 svědek na svatbě tovaryše Hannse Georga Langa z Luckau v Čechách s Susannou Creýtsovou z Opavy. [*matrika 3514*] 25. 5. 1702 s manželkou kmotry syna Johanna Weisera, valtického měšťana a pletaře. [*matrika 3481*] Franz Konrad pohřben ve věku 30 let 26. 10. 1702. [*matrika 3529*] 21. 8. 1703 se vdova Marie Judita provdala za knížecího dvorního bednáře Christiana Fridricha. [*matrika 3514*]

KRIEHBaumhofer Georg († Valtice duben 1676)

Zedník a měšťan, pohřben 15. 4. 1676. [*matrika 3528*]

KROMER Filip

Měšťan a dvorní tesař; 9. 3. 1690 pokřtil s manželkou Uršulou dceru Rosinu. [*matrika 3480*]

KUNST Anton

Zednický tovaryš, syn Sebastianu Kunsta a Evy z Wilfersdorfu; 25. 6. 1728 svatba s Magdalenou Allezehovou dcerou Johanna Allezeho z Rabensburgu a Anny, svědci zedníci → Thomas Traurig a → Matthias Pilwein. [*matrika 3515*]

LAß Gottfried Joseph

Knížecí stavení písař; 18. 1. 1730 svatba se Sofií Breüerovou, dcerou knížecího purkrabího Urbana Breüera a Anny Marie. [*matrika 3515*]

LEDEL (Ledl) Johann Michael

Zednický tovaryš a obyvatel, později polír a zednický mistr, syn Johanna Michaela Ledla a Cathariny z Hubersdorffu; 7. 1. 1721 svatba s Annou Marií Fridrichovou, dcerou Martina Fridricha bednářského mistra a Anny, svědkem knížecí dvorní bednář Christian Fridrich. [*matrika 3514*] 7. 7. 1721 s manželkou Annou Marií kmotry syna Fridricha Siedla; 31. 1. 1722 pokřtěn syn Jacob; 17. 2. 1723 pokřtěna dvojčata Matthias a Anna Catharina. [*matrika 3481*] 16. 3. 1723 pohřbena ve věku 4 let dcera Catharina. [*matrika 3529*] 30. 3. 1723 s tchýní Annou Marií Fridrichovou kmotry syna Filipa Meltzera; 1. 4. 1723 s manželkou kmotry syna Fridricha Siedla; 28. 7. 1724 pokřtěn syn Ignác; 17. 1. 1725 s manželkou kmotry syna Friedricha Siedla; 23. 12. 1725 (uveden jako zednický polír) pokřtěn syn Jacob. [*matrika 3481*] 23. 6. 1726 svědek na svatbě zedníka → Matthiase Pillweina a Barbary Dirchendtsovové; 19. 11. 1726 svědek na svatbě zednického tovaryše → Thomase Trauriga s Catharinou Freyovou. [*matrika 3515*]

LEHNL Hans Michael

Zednický mistr a měšťan; 24. 10. 1732 pokřtil s manželkou Elisabetou syna Adama. [matrika 3482]

LENCKHART (Lenkhardt) Adam (2. 9. 1610 Würzburg – 14. 3. 1661 Vídeň)

Knížecí dvorní malíř a sochař v knížecích službách vytvářel zejména drobné řezby do slonoviny;⁶³ 18. 4. 1643 s manželkou kmotry syna rejtara knížecí gardy Wolfganga Wallnera; 25. 8. 1644 kmotr Marie, dcery rejtara knížecí gardy Wolfa Wallnera. 20. 9. 1644 s manželkou Annou Marií pokřtil syna Adama Mattheuse. [matrika 3474] ■ Lenckhart je v účtech Karla Eusebia knížete z Liechtensteina poprvé zmiňován roku 1642 v souvislosti s vytvořením šesti maleb (*pro sechs stuck mallerey ... 159 fl. r.*),⁶⁴ obrazu *Koronování Krista* v únoru 1642; v březnu téhož roku vytvořil portrét knížete Karla Eusebia.⁶⁵ Mezi dalšími zakázkami, doloženými v účtech knížete Karla Eusebia, je zmíněn slonovinový krucifix a snímání z kříže z přelomu let 1652–1653 (*ein crucifix von helffenbein und dan die Abnehmung vom kreütz 1.650 fl. r.*),⁶⁶ postříbřený a pozlacený slonovinový svícen a dva malované obrazy z roku 1654 (*kandel von helffenbein mit silber eingefast und vergolt, dann zwey gemalte stuck ... 600 fl. r.*)⁶⁷

LENGL (Lehner) Caspar

Zedník, syn Christofa Lengela z Feldkirchenu v Tyrolsku (?); 18. 10. 1642 svatba s Barborou, dcerou valtického mistra ševce Christofa Altmause, svědci zedník →Stephan Frey a zedník →Jacob Morel. [matrika 3512] 4. 7. 1643 pokřtěn syn Johann, kmotrem knížecí stavitel →Johann Battista Erna; 24. 1. 1645 pokřtěn syn Martin, kmotrem opět Erna. [matrika 3475]

LETSCH Thomas († Valtice 1703)

Zedník a měšťan; 4. 12. 1703 pohřben ve věku 44 let. [matrika 3529]

LERU (Lehro) Henricus († Valtice květen 1657)

Dvorní knížecí sedlář z St. Peter (*Pertsch?*) ve Francii, syn tamního měšťana Francesca Leru; 26. 11. 1652 svatba se Sárrou Schedlerin. [matrika 3476] 9. 4. 1652 pohřben syn Johann; [matrika 3512] 14. 8. 1656 pokřtěna dcera Anna Francisca, kmotrem knížecí dvorní zahradník z Lednice →Comino Manini. Pohřben ve Valticích 24. 5. 1657. [matrika 3477]

LIENDEL Johann Rudolf

Sochař (*Vest und Kunstreicher*), syn vychovatele Hanse Liendela z Krämigu (Grädig) v Salzburku a jeho manželky Susany; 17. 10. 1688 svatba s Elisabetou, vdovou po valtickém měšťanovi a štukatérovi Johannu Peteru Ponnovi. [matrika 3513]

LORZ Joseph

Zahradník z Guntersdorfu; 24. 1. 1720 pohřben ve věku dva a půl roku syn Andreas. [matrika 3529]

LUDWIG Philipp

Zednický tovaryš; 2. 11. 1732 pokřtil s manželkou Gertrudou dceru Marii Catharinu, kmotry kamenický mistr →Adam Renner s manželkou. [matrika 3482]

LUX Joannes Carolus

Měšťanský sochař v liechtensteinském knížecím městě Moravském Krumlově; 30. 9. 1716 (označen jako *Edl und Kunstreiche*) se jako vdovec ve Valticích oženil s Rosalií Terezií Schubertovou, dcerou knížecího jízdního gardisty Tobiasa Schuberta a Anny Marie z Valtic, svědky Andreas Anton Müller starosta a Caspar Leffler „*Rahtsburger*“ z Valtic. [matrika 3514]

MADERNO (Madern, Materna) Pietro Maino (Peter) (Bisnone, okolo 1592 – Vídeň, po 30. 3. 1653)

Dvorní knížecí kameník a sochař;⁶⁸ 6. 1. 1632 s manželkou Catharinou pokřtil syna Nicolase, kmotry →Jacobu Tencalla (*Jacobus Dencala*) s manželkou Julianou a Vlach Jacobus Auenio (Giacomo di Avegna). 19. 8. 1632 pohřben syn Nicolaus; 12. 2. 1635 kmotr Franze, syna Franze Romana. [matrika 3474] ■ Maderno doložen v účtech Karla Eusebia knížete z Liechtensteina poprvé 29. 10. 1636 jako dvorní kameník pracující v okrasné zahradě v Lednici (*hoff stainmezen – wegen fertigter arbeit in Eißgrueberischen lustgarten zalt 75 fl. r.*)⁶⁹; na kamenických pracích v lednické zahradě je následně doložen s Francescem Corattim mezi 1645–1647 (*steinmetzen in Wien arbeith in den Eißgrubischen lustgarten*)⁷⁰; 1632 se zavázal vytvořit šest kašen pro lednickou zahradu podle předloženého plánu a modelu (*Arbeitsvereinbarung mit dem Steinmetz Peter Materna soll im fürstlichen Garten in Eisgrub sechs neue Brunnen nach beigegeben Plan und modell verfertigen*);⁷¹ 1635 podepsal smlouvu na vytvoření podstavce k sochám v lednické zahradě (*Arbeitsvereinbarung mit dem Steinmetz Peter Materna soll die Postamente für die Steinskulpturen im Garten zu Eisgrub verfertigen*).⁷² 16. 12. 1636 spolu se zednickým mistrem →Peterem Fiumbertem žádal o udělení měšťanství pro magistra Giacomu di Avegna, se kterým byl v úzkých sociálních kontaktech (*Peter Fiumbert, mauermaister, und Peter Materna bitten um ihrer Bürgerschaft für Magister Giacomo di Avegna*); později je doložen s Francescem Carratim při dalších pracích pro lednickou okrasnou zahradu (*Arbeitsvereinbarung mit dem Steinmetz Peter Materna und Francesco Carradi Sollen im Garten zu Eisgrub zwei Brunnen, das Bassin für einen Teich, Maskerons und 20 Steinskulpturen verfertigen*).⁷³

MACH Jacob

Zednický tovaryš; 31. 1. 1718 pokřtil s manželkou Catharinou syna Franze Antona. [matrika 3481]

MAINARDI (Mainard, Majnhart, Meinharth) Domenico

Dvorní knížecí malíř⁷⁴ (*Edl und Kunstreichen Hoffmahlers*); 31. 10. 1726 pohřben syn Josef ve věku 1 roku. [matrika 3529]

12. 9. 1727 pokřtil s manželkou Victorií dceru Marii Annu Barbaru, kmotry kníže Josef Johann Adam s manželkou Marií Annou, zastoupení knížecím komorníkem Adalbertem Radlerem a komornicí, slečnou Marií Barbarou Knodlin; 1. 8. 1729 pokřtěn syn Franz Dominic, kmotry Franz Liborius baron z Deblina a manželka knížecího lesmistra Marie Mintzková von Rottendorff. [matrika 3481] 6. 8. 1731 pohřben syn Franz ve věku nedožitých 2 let. [matrika 3530] 29. 2. 1732 pokřtěn i syn Johann Franz. [matrika 3482] ■ Kromě Valtic pracoval Mainardi i na dalších sídlech Liechtensteinnů; doložena je například jeho výmalba na zámku v Nových Zámčích u Litovle.⁷⁵

MANINI Comino (Comminis)

Dvorní okrasný zahradník v Lednici⁷⁶ (*Herrschaft Eysgrub wohlbestelter Hof und Lustgartner*); 13. 11. 1654 s manželkou Franciscou kmotry Cathariny, dcery knížecího dvorního sedláře →Heinricha Leru; [matrika 3476] 14. 8. 1656 s manželkou kmotry jeho druhé dcery Anny Francisky. [matrika 3477] 12. 9. 1662 kmotr Franze, syna Johanna Straky. [matrika 3478] ■ Comino Manini, který do služeb knížat z Liechtensteina přešel ze služeb tyrolského arcivévodského dvora v Innsbrucku⁷⁷ je předpokládán tvůrce lednické barokní zahrady. V účtech Karla Eusebia knížete z Liechtensteina doložen také jako nákupčí exotický rostlin.⁷⁸

MARINI Octavio

Zedník; 8. 11. 1619 pokřtěn manželský syn Augustin, kmotry blíže neurčený Augustino Zerinner a knížecí kuchař Johannes Krauner; 7. 3. 1621 pokřtěn syn Johann. [matrika 3473] 6. 2. 1624 kmotr dcery Friedricha Egendorffera. [matrika 3474]

MARQUART Joannes

Knížecí alchymista; 5. 12. 1675 s manželkou Clarou pokřtil syna Carola Nicolause, kmotry Karel Eusebius kníže z Liechtensteina, jeho žena Johanna Beatrix, knížecí pokladník Johann Startta s manželkou Annou Marií; 21. 9. 1676 kmotr Johanna Antona, syna knížecího jízdního sluhu Bartolomea Becha; týž den kmotrem Marie Cláry, dcery knížecího jízdního sluhu Bartolomea Reichhorna; 25. 1. 1677 kmotr Elisabethy Clary, dcery knížecího jezdce Simona Greýlla; 18. 6. 1677 pokřtěna dcera Anna Franciska, kmotrem kníže Karel Eusebius z Liechtensteina s manželkou Beatrix. [matrika 3480]

MARR (Mahr, Maar) Johann († Valtice prosinec 1729)

Dvorní knížecí tesař; 30. 1. 1708 se jako vdovec oženil s Annou, vdovou po měšťanu Georgu Waltzovi; 22. 1. 1709 svědek na svatbě tovaryše Andree Khögela s Justinou Roschkovou; 6. 10. 1711 svědek na svatbě vdovce a měšťana Josefa Magistra (označeného jako *Kunstreiche*) s Julianou Fridrichovou; 26. 1. 1712 svědek na svatbě tovaryše Johan-

na Michaela Khegela s Annou Marií Templovou; 26. 1. 1712 svědek na svatbě vdovce Gregora Obermahra s Barbarou Hoffmanovou; 19. 2. 1715 svatba s Annou Marií Schochenhofferovou narozenou v Zocken v Rakousích, dcerou Georga Schochenhofferera souseda ze Zocken a Anny Marie; 21. 1. 1716 s Antoniem Seýtlingerem svědci na svatbě tesařského tovaryše Hanse Hartera s Evou Elisabetou Hoffmanovou. [matrika 3514] 11. 5. 1716 pokřtěna dcera Marie Barbara; 9. 4. 1717 s manželkou kmotry dcery Josefa Kleina. [matrika 3481] 1. 2. 1717 svědek na svatbě knížecího stavebního drába Matthiase Zemana s Barbarou Reichlovou; 3. 4. 1717 svědek na svatbě tesařského tovaryše původem z *Wasserburgu* v Bavorsku Wolfganga Reitera s vdovou Christinou Wirthovou. [matrika 3514] 12. 3. 1718 s manželkou kmotry dcery tesařského tovaryše Gregora Grubera; 30. 4. 1719 s manželkou kmotry syna Josefa Kleina; 17. 5. 1719 pokřtěna dcera Marie Elisabetha; 21. 9. 1719 s manželkou kmotry syna Georga Grubera; 8. 8. 1720 pokřtěna dcera Anna Theresie, kmotrem knížecí dvorní truhlář. [matrika 3481] 11. 4. 1721 pohřbena ve věku 32 let manželka Anna Maria. [matrika 3529] 3. 4. 1722 kmotr dcery Josefa Kleina. [matrika 3481] 10. 6. 1723 pohřbena ve věku nedožitých 3 let dcera Marie Teresie. [matrika 3529] 12. 2. 1725 se jako vdovec oženil Marií Barbarou, dcerou knížecího kominíka Melchiora Fantaného a Barbary. [matrika 3515] 18. 3. 1725 s manželkou kmotry dcery Hanse Meissnera. [matrika 3481] 17. 7. 1725 svědek na svatbě měšťana a vdovce Wolfganga Panningera s Evou Köllerovou. [matrika 3515] 12. 10. 1725 s manželkou kmotry syna Georga Krauße; 31. 12. 1725 pokřtěn syn Johann Caspar. [matrika 3481] 2. 9. 1726 svědek na svatbě tesařského tovaryše Josefa Poschera s Elisabetou Templovou. [matrika 3515] 20. 11. 1726 s manželkou kmotry dcery Georga Krauße; 4. 1. 1727 pokřtěn syn Christian Johann, kmotry knížecí garderobiér Christian Rosenbroj s manželkou; 19. 2. 1727 pokřtěn syn Josef, kmotry Johann Rudolf von Hegerstein s manželkou. [matrika 3481] 10. 5. 1727 pohřben syn Johann Caspar ve věku jednoho a půl roku. [matrika 3529] 22. 7. 1728 s manželkou kmotry dcery Johanna Kraußkopffa. [matrika 3481] Johann Mahr pohřben 23. 12. 1729 ve věku 68 let. [matrika 3529]

MARSCHALI Daniel

Knížecí alchymista;⁷⁹ 17. 6. 1682 pokřtil s manželkou Annou Marií syna Carola Daniela, kmotry Karel Eusebius kníže z Liechtensteina, dvorní pokladník Maxmilian Stárta a manželka knížecího hofmistra Barbara Casparin. [matrika 3480] ■ Daniel Marschali poprvé doložen v knížecích účtech v souvislosti se zřízením laboratoře na valtickém zámku v prosinci 1682, na níž pracoval blíže neurčený zedník Vincenc, stolař Thobias Pittmer a zámečnice Zuzana Martini.⁸⁰

MATHER Joan Georgius

Sochař; 27. 8. 1619 s manželkou Uršulou kmotry syna Adama Hanse Grubera Hansi Georgovi. [matrika 3473]

MAZET Coloni

Vlach blíže neupřesněné profese, pohřbený 22. 5. 1633. [*matrika 3474*]

MÍČKA (Miczka, Mitschka) Martin Franz

Kamenický mistr (*Vest und Kunstreicher*), syn olomouckého měšťana Jacoba Míčky (Miczky) a jeho manželky Anny; 3. 8. 1687 svatba s Marií Terezií, dcerou knížecího garderobiéra Ferdinanda Romaniho, svědci knížecího výběrčí Elias Frosch, hospodářský rada Johann Maxmilian Starta, měšťan a obchodník Franz Sperel a knížecí mincmistr Sěnapi. [*matrika 3513*] 7. 4. 1700 pokřtěn syn Martin Antonín, kmotry měšťan a radní Ferdinand Ernst Reichardt s manželkou Sofií, [*matrika 3481*] pohřbený ve věku patnácti dní 22. 4. 1700. [*matrika 3529*] 14. 2. 1701 pokřtěna dcera Anna Eleonora. [*matrika 3481*] ■ Míčka pracoval během přestaveb zámku v 2. polovině osmdesátých let 17. století na kamenných ostěních oken a dveří, opravil hlavní zámecký portál; v roce 1697 pracoval spolu s knížecím stavebním mistrem Andreasem Klossem na přípravných pracích nového zámeckého schodiště.⁸¹

MILLATTI (Milotti) Jacob († Valtice květen 1730)

Pozlacovač a měšťan ve vídni; 10. 10. 1728 pokřtil s manželkou Elisabetou syna Johanna Jacoba. [*matrika 3481*] 28. 5. 1730 pohřben ve Valticích ve věku 55 let. [*matrika 3530*]

MILLER Joseph

Zednický tovaryš; 31. 7. 1732 s manželkou Julianou kmotry nemanželského syna zednického tovaryše z Brna Franze Rothera, opuštěného svojí matkou. [*matrika 3482*]

MILLER Martin

Pokryvač z Bučovic; 22. 10. 1676 pokřtil s manželkou Annou syna Franze Antona. [*matrika 3480*]

MILLER Peter Paul

Městský zednický mistr a polír, původem z císařského horního města *außen Krausen* (?); 19. 1. 1712 svatba s Magdalenou Tentscherovou, dcerou valtického měšťana Andrease Tentschera a Evy, svědek →Lorenz Seitlinger knížecí dvorní tesař; 26. 1. svědek na svatbě zednického mistra a vdovce →Augustina Roschky s Annou Marií Witzovou; 31. 5. 1712 svědek na svatbě tesařského tovaryše Michaela Barowickhy s Barbarou Hoffmannovou. [*matrika 3514*] 30. 10. 1712 pokřtěna dcera Elisabeta; 16. 6. 1715 s manželkou kmotry synů (dvojčat) Hanse Georga Ferbera; 27. 11. 1715 pokřtěna dcera Christina; 6. 11. 1716 s manželkou kmotry dcery Paula Fürtelmeistersa; 28. 7. 1718 pokřtěn syn Franz. [*matrika 3481*] 25. 10. 1718 svědek na svatbě zednického tovaryše →Matthiase Aspekha s Magdalenou Holerithovou; 18. 7. 1719 svědek na svatbě zednického tovaryše a vdovce →Jacoba Andla s Magdalenou Huberovou. [*matrika 3514*] 4. 2. 1720 s manželkou kmotry dcery Paula Zechmeistersa. [*matrika 3481*] 22. 4. 1720 svědek na svatbě tesařského tovaryše Thomase

Čecha z Lednice s Catharinou Seitlingerovu dcerou dvorního tesaře →Lorenze Seitlingera. [*matrika 3514*] 6. 6. 1721 pokřtěn syn Antonio; 19. 11. 1723 pokřtěna dcera Marie Catharina; 28. 11. 1723 s manželkou kmotry dcery Paula Zechmeistersa. [*matrika 3481*] 27. 5. 1724 pohřben syn Anton ve věku 3 let. [*matrika 3529*] 25. 9. 1724 svědek na svatbě zedníka →Johanna Georga Tritzmüllera s Annou Marií Rerigovou. [*matrika 3514*] 30. 7. 1726 pokřtěn syn Ignaz; 27. 12. 1729 pokřtěna dcera Anna Marie. [*matrika 3481*] 7. 8. 1730 svědek na svatbě kamenického tovaryše Petra Obandera s Julianou Binderovou; 23. 1. 1731 svědek na svatbě měšťana a vdovce Paula Zechmeistersa s Elisabethou Gerlovou. [*matrika 3515*] 13. 1. 1732 s manželkou kmotry dcery Martina Wincklera. [*matrika 3482*]

MORELLI (Morel, Marella, Mereli, Merelli, Morelli) Dominicus (okolo 1627, Riva San Vitale u Luganského jezera – 21. 2. 1662 Kaisersteinbruch)

Vlašský kameník;⁸² 13. 8. 1659 pokřtil se svobodnou Magdalenou Pergerovou nemanželského syna Dominica (matrika uvádí, že měl v té době ženu a dítě v Itálii). [*matrika 3477*] ■ Morelli pracoval jako hlavní kameník ve službách Karla Eusebia knížete z Liechtensteina patrně od 1651. Jeho práce se týkala zejména interiéru valtického farního kostela. Podle knížecí objednávky z 18. 4. 1654 zde měl vytvořit „*sieben Altäre mit weissen, rotten unnd schwarzen Marmorstein, wie auch hernacher bei jedem Altar die Palustraten von rott und schwarzen Marmor vermög des Tencala Abriss*“, na kterých pracoval s kamenickým mistrem Giovannim Pietrem Salvim;⁸³ v účtech za kamenické práce ve valtickém kostele se následně objevuje i v letech 1657–1658;⁸⁴ 1656 vyučtoval se Salvim a Domenicem Marellou práce z let 1654–1656 (*Domenico Marella undt Johann Pietro Salvi von anno 1654 bies 6. Januari 1656 in abschlag ihrerr arbeith geben 875 fl. r.*);⁸⁵ za kamenické práce v novostavbě valtického kostela v letech 1663–1664 dostal zapláceno 2090 zlatých (*wälschen stein metzen ... vor diejenige arbeit in der neuen kierchen zu Feldtsperg zu bezahlen 2.090 fl.*), dále se měl podílet na vydláždění kostelní lodi a na opravě portálu a dveří, poškozených zřícením kupole.⁸⁶

MOREL Jacobus

Zedník z Vlach, snad příbuzný kameníka →Dominica Morelliho, od 1652 uváděn jako valtický měšťan; 27. 1. 1626 svatba se Susanou, dcerou Johanna Fischera; [*matrika 3476*] 26. 6. 1651 svědek na svatbě zednickému tovaryši Adamu Fuxovi. [*matrika 3476*]

MORINI Octavio

Vlach blíže neupřesněné profese; 9. 10. 1622 pokřtěn syn Matthias, kmotrem →Johannes Baptista [Erna], stavitel (*Baumeister*) knížete Liechtensteina. [*matrika 3473*]

MURMAN (Wurman) Lorenz

Sochař z Gentu ve Flandrech; 10. 1. 1616 svatba ve Valticích

s Dorotou, dcerou Stephana Gemanerse. Patrně totožný se sochařem, pohřbeným bez uvedení jména 16. 8. 1616. [*matrika 3473*] ■ Před příchodem do liechtensteinských služeb působil Murman ve Vídni, kde 1600 vytvořil náhrobek opata Johanna Rueffa z Heiligenkreutzu.⁸⁷ Kontakty s Karlem I. knížetem z Liechtensteina navázal 1613, kdy prováděl úpravy středověkého náhrobku Johanna I. z Liechtensteina ve vídeňském kostele Maria am Gestande (náhrobek následně přemístěn, patrně do Lednice); v pramenech je jeho činnost na Lednici doložena ještě začátkem července 1615.⁸⁸

DE MUS (Musoi, Demus) Franz Prosper (Francisco) († Valtice duben 1695)

Knížecí dvorní malíř⁸⁹ (*edl, erst und kunstreiche*); 20. 12. 1654 kmotr Evy Rosiny, dcery dvorního a polního trubače Petra Hickse. [*matrika 3528*] De Mus pohřben 15. 4. 1695 ve věku 79 let. [*matrika 3476*] ■ De Mus působil v knížecích službách nejprve jako člen dvora; na rozdíl od matriky je jako malíř v účtech Karla Eusebia knížete z Liechtensteina doložen až v červnu 1664, kdy vytvořil obrazy Maří Magdaleny a sv. Jana;⁹⁰ 1664–1672 zmiňován v knížecích liechtensteinských účtech, kde jsou mu proplácnuty nákupy obrazů a barev.⁹¹ Dále pro knížete vytvářel rodinné portréty, např. syna Hanse Adama Andrease (1661), obrazy s náboženskými a mytologickými náměty, portréty koní a působil také jako nákupčí uměleckých děl.⁹² 1678 obdržel za čtyři obrazy a dekorace v zámeckém sále 227 zlatých.⁹³

NATECKH Martin

Zahradník z Prahy (označovaný *Kunstreiche*), syn Václava Nateckha pražského obyvatele a tesařského mistra a Elisabethy; 22. 10. 1713 svatba s Annou Justinou Hofferovou, dcerou Christophu Hoffera a Barbary. [*matrika 3514*]

NEŮTSCHMAN (Neitschman, Nitsch) Hans Georg Joseph

Zedník a obyvateľ, původem z Nového Jičína; 28. 7. 1711 (označen jako zednický tovaryš) svatba s Annou Marií Catharinou Rosalíí Hoblerovou z Moravské Třebové, dcerou tamního měšťana Matthiase Hablera a Elisabethy. [*matrika 3514*] 11. 4. 1712 pokřtěn syn Johann Georg. [*matrika 3481*] 23. 5. 1712 pohřben dvanáctidenní v syn Johann Georg. [*matrika 3529*] 21. 3. 1712 pokřtěn syn Antonio; 22. 1. 1716 pokřtěna dcera Anna Marie, kmotrem knížecí cihlář Hans Schwartler. [*matrika 3481*]

OBERMAYER Mathias

Zednický tovaryš z Bavorska; 18. 1. 1633 svatba s Kunigundou, dcerou Andrease Maurera z Gezelstorfu (?) z Falce. [*matrika 3474*]

OBLISCO Gregor

Vlach blíže neupřesněné profese; 14. 4. 1659 pokřtil s manželkou Catharinou dceru Rosinu. [*matrika 3477*]

OBSTZIERER Wenzl

Okrasný zahradník a knížecí dvorní zahradník; 26. 6. 1708 kmotr dcery Matthiase Wallera. [*matrika 3481*] 25. 9. 1708 (označen jako *Kunstreiche*) svatba s Marií Cecilií, dcerou Matthiase Dienttnera měšťanského perníkáře ve Valticích, svědky starosta Andreas Anton Miller a okrasný zahradník z Lednice → Johann Urban. [*matrika 3514*] 28. 8. 1709 pokřtěn syn Franz Augustin. [*matrika 3481*] 29. 6. 1710 pohřben desetiměsíční syn Franz Claudius. [*matrika 3529*] 4. 9. 1710 s manželkou kmotry syna Matthiase Wallera; 13. 6. 1711 s manželkou kmotry syna Andrease Eysenbergera; 30. 9. 1711 pokřtěna dcera Marie Catharina; 3. 1. 1712 pokřtěn syn Josef; 27. 8. 1713 s manželkou kmotry dcery Matthiase Wallera; 13. 12. 1713 s manželkou kmotry syna Friedricha Neygebaura; 22. 1. 1714 s manželkou kmotry syna Andrease Eysenbergera. [*matrika 3481*] 30. 1. 1714 svědek na svatbě Franze Obstzierera z Lednice s Catharinou Lustbergerovou; 25. 11. 1714 svědek na svatbě tovaryše Johanna Michaela Hantzela z Křemže s Magdalenou Hofferovou. [*matrika 3514*] 25. 4. 1715 pohřbeni jeho dva nepokřtění synové. [*matrika 3529*] 25. 12. 1715 s manželkou kmotry syna Bartholomea Priola; 11. 7. 1716 s manželkou kmotry dcery Andrease Eysenbergera; 11. 2. 1717 pokřtěna dcera Anna Catharina. [*matrika 3481*] 22. 11. 1718 svědek na svatbě vdovce a knížecího cihlářského mistra Hanse Schwartlera s Annou vdovou po knížecím štolbovi Wenzelu Rudolffovi. [*matrika 3514*] 8. 1. 1718 pohřben syn Johann Caspar ve věku 14 dní; 8. 2. 1719 pohřbeno jeho nepokřtěné dítě. [*matrika 3529*] 18. 2. 1719 s manželkou kmotry dcery Andrease Eysenbergera; 17. 12. 1720 pokřtěna dcera Eva. [*matrika 3481*] 10. 3. 1721 pohřbena ve věku 25 let dcera Anna Maria. [*matrika 3529*] 4. 2. 1721 svědek na svatbě Paula Ursackha dvorního kovářského tovaryše s Clarou Teüschlovou. [*matrika 3514*] 12. 10. 1721 s manželkou kmotry dcery Andrease Eysenbergera; 27. 11. 1723 s manželkou kmotry dcery Zachariase Piltze; 1. 4. 1724 s manželkou kmotry dcery Andrease Eixdenbergera; 22. 11. 1726 s manželkou kmotry syna Zachariase Piltze; 21. 10. 1730 s manželkou kmotry dcery Zachariase Piltze. [*matrika 3481*]

OPUS (Opusim) Matthias

Malíř, uvedený 1690 jako obyvateľ města; 13. 1. 1679 pohřben syn Gabriel. [*matrika 3528*] 14. 9. 1695 pokřtil s manželkou Juditou syna Johanna Michaela, kmotry valtický hejtman Michael Starta, jeho žena Apolonie a císařský výběrčí Josephus Frisch. [*matrika 3479*] 5. 1. 1699 pohřben syn Johan Michael. [*matrika 3528*] 29. 1. 1680 pokřtěn syn Paul; 4. 11. 1681 pokřtěna dcera Barbora Apolonie; 16. 2. 1683 pokřtěna dcera Eleonora Apolonie, kmotrem knížecí archivář Gabriel Stiller; 31. 7. 1688 pokřtěna dcera Anna Barbara, kmotry císařský výběrčí Joseph Frisch s manželkou Marií Eleonorou a manželka dvorního pokladníka Apollonia Starta; 22. 3. 1690 pokřtěn syn Josef Maxmilián, kmotry knížecí hospodářský rada Maxmilian Starta s manželkou Barbarou a císařský výběrčí Josef Frisch s manželkou Eleonorou; 30.

3. 1700 pokřtěna dcera Marie Elisabetha, kmotry Johann Michael Starta a Marie Taffnerová. [matrika 3480] 30. 5. 1701 pokřtěna dcera Marie Regina, kmotry Johann Michael Starta a Filip a Marie Taffnerovi. [matrika 3481] 8. 2. 1705 svědek na svatbě vdovce a měšťana Martina Hörmana s vdovou Juditou Hanederovou; 10. 2. 1705 společně se zlatníkem →Johannem Valentinem Dirchendsem svědkem na svatbě tesařského mistra, měšťana a vdovce Sebastianu Huebera s vdovou Ursulou Bejdlovou; 20. 2. 1709 svědek na svatbě Lorenze Thomase s Elisabethou Grenbergerovou z *Bottenhoffu* v Rakousku. [matrika 3514] ■ Práce Mathiase Opuse jsou doloženy při vzniku nového zámeckého divadla v roce 1696. „3. Dezember. Dem Matthia Opus von *Mahlung des Theatrium zur Comedia im Schloss 8. fl.*...“⁹⁴

PÄTSCH Wenceslai

Zedník z Litovle (*Litta*); 30. 9. 1653 svatba dcery Rosiny s Paulem Grollem. [matrika 3476]

PEICHERT Peter

Zedník; 6. 8. 1634 pokřtil s manželkou Lucíí syna Carola Lazara, kmotry →Johann Jacob Tencalla, jeho manželka Juliana a Vlach Jacob de Auegro (Avergo). [matrika 3474]

PETSCHATZER (Pitschatzer) Antonio

Malíř z Milána v Itálii; 27. 1. 1626 svatba s Catharinou, dcerou Hanse Schlaffera; 26. 5. 1628 pokřtěna dcera Marie Judita, kmotrem hejtman lednického panství Johann Battista Crais. [matrika 3474]

PETRUS († Valtice srpen 1618)

Zednický mistr, pohřbený 10. 8. 1618. [matrika 3473] ■ Blíže neurčený Petrus je zřejmě totožný osobou, v účtech Karla I. knížete z Liechtensteina označovanou jako „*Peter, hof maurer*“; 26. 9. 1616 se měl podle knížecího rozkazu dostavit do vrchnostenské kanceláře na Valticích.⁹⁵

PILLWEIN Matthias

Zedník, syn Georga Pillweina a Elisabethy z *Ketelsbrunu*; 23. 6. 1726 svatba se Zuzanou, dcerou zlatníka →Valentina Dirchendse a Barbary, svědek zednický polír →Johann Michael Ledel; 25. 6. 1728 svědek na svatbě zednického tovaryše →Antona Kunsta s Magdalenou Allezehovou; 22. 9. 1732 svědek na svatbě zedníka →Matthiase Kammillera s Annou Marií Auerovou. [matrika 3515]

PRINTZER Lorenz († Valtice srpen 1621)

Malíř původem z Würzburgu, působící od 1588 ve Vídni,⁹⁶ později dvorní malíř Karla I. knížete z Liechtensteina, pohřbený 31. 8. 1621; dcera Catharina provdaná za malíře →Valentina Hinterholtzera. [matrika 3473] ■ Printzera lze ztotožnit s blíže neurčeným „malířem Lorenzem z Hohe-nau“, doloženým v účtech Karla I. knížete z Liechtenstei-

na.⁹⁷ Do Valtic povolán v únoru 1599 z Bučovic, kde se zřejmě podílel na malířských dekoracích v interiérech zámku; jeho obrazy zastoupeny v knížecích sbírkách.⁹⁸ 1613 působil na zámcích v Lednici a Valticích, kde měl spolu s blíže neurčeným stavebním mistrem „*die maß der zimer zu Veldtsperg nach der weitt, breitten und schreg nehmen, auch ein abriß dessen verfertigen.*“⁹⁹

PROKISCH Hanns

Kameník; 8. 6. 1695 pokřtil s manželkou Kunigundou syna Hanse Adama. [matrika 3479]

PRUNNER Jacobus

Zedník z Churu ve Švýcarsku; 14. 1. 1623 svatba s Annou vdovou po Georgu Steinbergerovi. [matrika 3474]

PÜTTNER Friedrich

Knížecí dvorní zahradník; 27. 5. 1652 pokřtil s manželkou Margaretou dceru Annu Marii. [matrika 3476]

PUTSCHTZERS Antoni

Zedník z Vlach; 4. 5. 1627 pohřbena dcera Maria Franciska. [matrika 3474]

PUTSCHTZERS (Purtscher) Jan († Valtice leden 1630)

Zedník, patrně v příbuzenském vztahu k Antoniu Putschtzzerovi, pohřbený 24. 1. 1630. [matrika 3474]

RADER Hans († Valtice srpen 1645)

Zedník; 28. 6. 1643 pokřtil s manželkou Annou dceru Marii Magdalenu. [matrika 3475] 25. 4. 1644 pohřbena dcera Margareta. 4. 8. 1645 pohřben. [matrika 3512]

RATH Georg

Knížecí dvorní kovář; 4. 4. 1658 kmotr Hanse Georga, syna knížecího jízdního kováře Hanse Georga Dathia. [matrika 3477]

RATH Paul

Zednický mistr; 7. 2. 1730 svědek na svatbě Johanna Michaela Neümannu s Annou Marií vdovou po zednickém mistru →Hansi Georgu Hasslingerovi; 19. 2. 1732 svědek na svatbě měšťanského krejčovského mistra s Magdalenou Kernerovou. [matrika 3515]

REGULA Josef

Vlach blíže neupřesněné profese; 8. 7. 1627 pohřben syn Marcus Antonius; 29. 6. 1628 pokřtěn syn Petrus, kmotří →Julius Caesar Santrino, Jacobus de Auimo a Vlach Hieronymus Sprencicus s manželkou Annou. [matrika 3474]

REITER Wolfgang

Tesařský tovaryš, původem z *Wasserburgu* v Bavorsku; 3. 14. 1717 svatba Christinou, vdovou po měšťanu Lorenzu

Wirthovi, svědci knížecí tesařský mistr → Hans Marr a starosta Anton Miller. [matrika 3514]

RENNER Adam

Knížecí kamenický mistr; 19. 2. 1726 se jako vdovec oženil s Annou Marií Elisabetou Sperlovou, dcerou výběřčího mýta na hranici Franze Carla Sperla a Anny Sophie. [matrika 3515] 22. 8. 1727 s manželkou Annou Marií kmotry syna Wenzela Hörmana; 2. 9. 1728 s manželkou kmotry syna Gregora Schrimpffa; 22. 9. 1728 pokřtěna dcera Marie Anna. [matrika 3481] 27. 1. 1728 svědek na svatbě Ulricha Stehra knížecího granátníka s Annou Dorotou Spatzirerovou, dcerou měšťana a zednického mistra v *Göding* Paula Spatzierera a Anny Marie; 28. 1. 1729 svědek na svatbě učitele v Lednici Johanna Tobiase Beckera s Barbarou Höfflerovou. [matrika 3515] 8. 2. 1729 s manželkou kmotry Apolonie dcery Rosiny (jméno otce a příjmení matky neuvedeno). [matrika 3481] 7. 2. 1730 svědek na svatbě Johanna Michaela Neümanna s Annou Marií, vdovou po zednickém mistru → Hannsi Georgu Hasslingerovi. [matrika 3515] 26. 2. 1730 s manželkou kmotry dcery Filipa Ludwiga; 12. 8. 1730 pokřtěna dcera Marie Clara; 29. 9. 1730 s manželkou kmotry syna Johanna Petera Stiglmar; 9. 11. 1730 s manželkou kmotry dcery Gregora Schrimpffa. [matrika 3481] 13. 11. 1730 svědek na svatbě Josepha Gestetnera s Rosalií Juratscheckovou. [matrika 3515] 24. 8. 1731 s manželkou kmotry syna Johanna Petera Obandera kamenického tovaryše. [matrika 3481] 16. 8. 1732 pokřtěna dcera Marie Regina; 2. 11. 1732 s manželkou kmotry dcery zednického tovaryše → Filipa Ludwiga. [matrika 3482]

RENNER Georg

Knížecí kameník; 12. 6. 1724 pohřbena manželka ve věku 24 let. [matrika 3529]

RETTNER Andreas

Dvorní knížecí sedlář, 7. 4. 1700 pohřbena dcera Marie Magdalena, zemřelá krátce po křtu. [matrika 3529]

ROMAN Franz

Zednický tovaryš z Plumlova, syn tamního knížecího draha Adama Romana Clíry; 20. 7. 1717 se ve Valticích svatba s Catharinou Bawlonkowou, dcerou Johanna Bawlonky, souseda z Plumlova a Anny, svědci neuvedeni. [matrika 3514]

ROMMER Johann

Zedník; 22. 9. 1732 svědek na svatbě zedníka → Matthiase Kammillera s Annou Marií Auerovou. [matrika 3515]

RONOVSKÝ Johannes

Zednický tovaryš, syn Wenzela Ronovského z Lanškrouna; 19. 10. 1671 svatba s Catharinou Steiner. [matrika 3513]

ROSCHKA Augustin

Zednický mistr a obyvatel; 17. 5. 1712 se jako vdovec oženil s Annou Marií Witzovou, vdovou po Martinu Witzowi z Uher, svědky zednický polír → Johann Paul Miller a měšťan Paul Roschka. [matrika 3514] 17. 5. 1712 pokřtěn syn Johann. [matrika 3481]

RUSTANT Georg († Valtice leden 1627)

Zedník z Příklad; pohřbený 1. 2. 1627 [matrika 3473]

SALTZGEBER Andreas

Zedník z Innsbrucku v Tyrolsku; 3. 5. 1622 svatba s Annou, vdovou po Thomasovi Koberle. [matrika 3473]

SÄNI Thomas

Zedník z Moravského Krumlova; 19. 1. 1654 svatba dcery Elisabethy s knížecím kočím Georgem Gipperem. [matrika 3476]

SANTRINO Julio Caesar

Vlach blíže neurčené profese, patrně zedník či štukatér; 29. 6. 1628 kmotr syna → Josefa Reguly. [matrika 3474] 30. 1. 1629 pohřben Johann syn → Francisca Somatze, jehož kmotrem byl Santrino. [matrika 3474] 23. 8. 1630 pohřbeno jeho dítě. [matrika 3474]

SEHERLEUDTER Michael

Zedník z kLednice; 4. 9. 1655 svatba s Catharinou, vdovou po Martinu Schuechmacherovi, svědek pokrývač Melchior Seřfert. [matrika 3476]

SEIBERLING Melchior

Pokrývač; 14. 8. 1643 kmotr syna cihláře Jacoba Schuberta. [matrika 3475]

SEITLINGER Lorenz

Knížecí dvorní tesař; 1. 6. 1700 svědek na svatbě vdovce Hanse Alberta s Catharinou Millerovou; 11. 7. 1700 s → Franzem Konradem dvorním zahradníkem svědek na svatbě jeho sestry Elisabethy s Gregorem Eylem, tesařem z Valtic; 30. 8. 1700 svědek na svatbě Michaela Bachera, tesařského tovaryše z Křišťadtu (*Freising?*) v Bavorsku s Marií Hollerittovou; 14. 12. 1702 svědek na svatbě tovaryše Georga Wallspurgera z *Baltingu* v Bavorsku s Marií Standlovou z *Paltendorfu* v Rakousích; 18. 2. 1703 svědek na svatbě zednického tovaryše Matthiase Hoffmana s Elisabethou Tempelovou, vdovou po měšťanu Michaelu Tempelovi; 25. 11. 1703 svědek na svatbě Hanse Georga Zamlera ze Zábřehu na Moravě s Annou Marií Terezií Madlovou. [matrika 3514] 16. 1. 1704 s manželkou Catharinou kmotry dcery zedníka → Claudia Christa. [matrika 3481] 27. 1. 1704 svědek na svatbě vdovce a měšťana Tobiase Singera s Annou Marií Mährovou. [matrika 3514] 1. 3. 1707 s manželkou kmotry syna zednického mistra → Petra Hasslingera; 22. 5. 1708 s manželkou kmotry syna Tobiase

Petera. [matrika 3481] 8. 1. 1708 svědek na svatbě vdovce a měštna Jacoba Wasserhausera s Rosinou Hörmanovou; 19. 11. 1709 svědek na svatbě tovaryše Antona Huebera s Annou Marií Pehovou; 19. 1. 1712 svědek na svatbě zednického políra →Johanna Paula Millera s Magdalenou Tentschero-
vou. [matrika 3514] 20. 3. 1714 s dcerou Catharinou kmotry syna Jacoba Wasserhausera. [matrika 3481] 24. 11. 1716 svědek na svatbě vdovce a měštna Matthiase Triela s Annou Marií Boschlerovou. [matrika 3514] 28. 3. 1716 s dcerou Catharinou kmotry dcery Jacoba Wasserhausera. [matrika 3481] 13. 10. 1716 svědek na svatbě vdovce a měštna Jacoba Wasserhausera s Catharinou Singerovou; 28. 5. 1720 svědek na svatbě měštna a vdovce Matthiase Hiebla s Annou Marií Jungerovou. [matrika 3514] 4. 3. 1721 s dcerou Elisabetou kmotra dcery Jacoba Wasserhausera; 11. 7. 1721 s manželkou Susannou kmotry dcery Franze Meckha; 10. 12. 1721 pokřtěna dcera Marie Elisabeta Judita, kmotry truhlářský mistr a měšťan Johann Brandt s manželkou. [matrika 3481] 20. 4. 1723 svědek na svatbě měštna a zednického mistra →Johanna Georga Hasslingera s Annou Marií Hiebelovou. [matrika 3514] 13. 5. 1723 s manželkou kmotry dcery Jacoba Wasserhausera; 3. 5. 1724 s manželkou kmotry dcery Franze Meckha; 6. 5. 1724 pokřtěn syn Johann Georg, kmotry truhlářský mistr a měšťan Johann Georg Brandt s manželkou; 8. 1. 1725 s manželkou kmotry syna Johanna Michaela Fridela; 29. 7. 1726 pokřtěna dcera Anna Christina, kmotry truhlářský mistr a měšťan Johann Georg Brandt s manželkou; 20. 11. 1726 s Catharinou, manželkou dvorního malíře →Adama Ejlheýsera kmotr dcery Jacoba Wasserhausera; 4. 2. 1727 s manželkou kmotry syna Franze Mecka [matrika 3481] 29. 7. 1732 pokřtěna dcera Catharina, kmotry truhlářský mistr a měšťan Johann Georg Brandt s manželkou. [matrika 3482] ■ 1713 pověřen knížecím reskriptem tesařskými pracemi na několika knížecích stavbách, mimo jiné pracoval na krovu nově zřízené knížecí jízdní dráhy a na kostele valtického františkánského kostela.¹⁰⁰

SENALECKH Johann Georg

Zednický tovaryš, syn Matthiase a Anny z Luckau; 7. 11. 1719 svatba s Annou Marií vdovou po knížecím dvorním krejčím Johannu Pollingerovi, svědci knížecí stavební dráb Josef Nitschmann a knížecí pokrývač Josef Kronrasch. [matrika 3514]

SEÜLLENBURG Matthaues VON

Knížecí alchymista; 26. 10. 1681 pokřtil s manželkou Annou syna Carla Eusebia, kmotry Karel Eusebius z Liechtensteina s dvorním pokladníkem Johannem Stärtou. [matrika 3479]

SEYFRIED Melchior

Dvorní pokrývač, 23. 2. 1648 se jako vdovec oženil s Annou Marií, dcerou valtického radního Samuela Martina; 10. 10. 1648 pohřben syn Christian. [matrika 3512] 18. 10. 1648 pokřtěn syn Martin; 8. 9. 1650 pohřben syn Tobias; 18. 12.

1652 pokřtěna dcera Marie, která zemřela 2. 10. 1655; 4. 9. 1655 svědek zedníkovi Michaelu Scherleudterovi z Lednice. [matrika 3475] Dne 24. 8. 1656 pokřtěna dcera Regina; 19. 1. 1659 pokřtěna dcera Anna Marie; 24. 8. 1661 pokřtěna dcera Rosina. [matrika 3477]

SCHIERER Johann Michael

Pozlacovač, syn Paula Schierera a Marie z Vídně; 25. 8. 1728 svatba se Sabinou Schackovou, dcerou měštna Johanna Schacka a Elisabety. [matrika 3515]

SCHMIDT Hans

Zednický tovaryš a obyvatel, původem z Frýdlantu na Moravě, syn Bartoloměje Schmidta souseda ve Frýdlantu a Anny; 16. 10. 1714 svatba s Justinou Albertovou, dcerou Georga Alberta a Margarety, svědek zednický mistr Anton Büchler. [matrika 3514] 12. 12. 1714 pokřtěn syn Adam Josef. [matrika 3481] 17. 12. 1714 pohřben sedmidenní syn Adam Josef. [matrika 3529] 15. 4. 1716 pokřtěn syn Johann Georg; 15. 2. 1719 pokřtěna dcera Marie Elisabeta, kmotry dvorní kovář Michael Jeleschitz s manželkou; 31. 3. 1721 (uveden jako zedník) pokřtěna dcera Elisabeta, kmotry Michael Jeleschitz s manželkou; 16. 10. 1727 pokřtěn syn Johann Michael, kmotry Michael Jeleschitz s manželkou. [matrika 3481] 5. 9. 1730 (uveden jako zedník) se jako vdovec oženil s Annou Marií Rottovou, dcerou Thobiase Rotta z Petersdorfu. [matrika 3515]

SCHRAM Mathias

Zednický tovaryš; 12. 9. 1727 s manželkou Annou kmotry dcery Michaela Tinga. [matrika 3481]

SCHRAMME Jacob

Zedník a obyvatel; 9. 9. 1720 pokřtil s manželkou Rosinou dceru Christinu. [matrika 3481]

SCHWARTLER Hans († Valtice leden 1719)

Knížecí dvorní cihlář; pohřben 20. 1. 1719 ve věku 55 let. [matrika 3529]

SCHWEMEL Mathias

Biskupský razič mincí z Kroměříže; 5. 5. 1698 svatba dcery Anny Marie s jezdcem knížecí gardy Georgem Hanuschem ve Valticích. [matrika 3513]

SIEBER Dominicus

Kameník z Olomouce, syn olomouckého rybáře Godefrida Siebera a Magdaleny; 30. 1. 1719 svatba se Sabinou Stroblovou, dcerou valtického měštna Jacoba Strobla a Marie. [matrika 3514]

SICHFRIED Carel

Knížecí sochař; 7. 10. 1716 kmotr dcery knížecího granátníka Andrease Khienauera. [matrika 3481]

SOMATZ Francisco

Zedník z Milána, II. II. 1629 (?) svatba s Doroteou, dcerou Pietra Coinalse z Trientu; 30. I. 1629 pohřben syn Johann; kmotry → Caesar Santrino a knížecí stavitel → Antonio Carloni; 23. 9. 1630 pokřtěna dcera, kmotrem Vlach Bernardus Astori. [matrika 3474]

SPAUER Hieronymus

Zedník, II. II. 1629 svatba s Apollonií, vdovou z Českých Krut. [matrika 3474]

SPERATH Andreas († Valtice únor 1707)

Zahradnický tovaryš z Olešnice na Moravě (*von Wolesschitz 5 Meil Weegs hinter Brinn*); 6. 2. 1707 pohřben ve věku 21 let. [matrika 3529]

SPREENICUS Hieronymus

Vlach blíže neurčené profese z Milána; 24. 8. 1627 svatba s Annou, vdovou po Johannu Fabernovi. [matrika 3474]

STEIN Franz VON

Knížecí alchymista; 14. 12. 1680 s manželkou Marií Magdalenou kmotry Marie Magdaleny, dcery knížecího jezdce Andrese Prekolitsche; 31. 7. 1682 kmotr Marie Susany, dcery valtického měšťana Hanse Kunische. [matrika 3480]

STÄTTNER Joseph

Kamenický tovaryš; 16. 8. 1731 pokřtil s manželkou Rosalií dceru Reginu Apolonii. [matrika 3481]

STESSEL Hans

Dvorní knížecí tesař a bednář; 3. 6. 1694 pokřtil s manželkou Susannou dceru Susannu; 10. 9. 1695 kmotr Johanna Michaela, syna valtického měšťana Jacoba Scherbela; 24. 12. 1696 pokřtěn syn Johann Adam; 4. 5. 1697 pokřtěna dcera Helena. [matrika 3479] 7. 4. 1688 pokřtěna dcera Marie Terezie; 20. 8. 1689 pokřtěna dcera Marie Barbora. [matrika 3480]

STRASSER Martin (Mardin)

Zednický tovaryš z Blumenmarktu v Tyrolsku; 15. II. 1616 svatba s Margaretou Wüsingerin. [matrika 3473]

STRUNCK (Strumckhle) Mark (Marx, Mario)

Pokryvač z Jihlavy, 18. II. 1618 svatba s Annou, dcerou norimberského měšťana Geoga Sautermanse; 7. 8. 1619 pokřtěn syn Antonio; [matrika 3473] 16. 6. 1628 pokřtil s manželkou Elisabetou dceru Justinu; 17. 3. 1633 pokřtěna dcera Susana. [matrika 3474]

STÜRBECK (Stierböth, Stüerböth, Stüerbötth, Stürbeckh) Lorenz Anton († Valtice březen 1723)

Knížecí stavební písař (*Bauschreibers*); 4. 6. 1716 pokřtil s manželkou Marií syna Ferdinanda Antonína. [matrika

3481] 4. 9. 1717 pohřben ve věku 5 let syn Ferdinand Anton. [matrika 3529] 21. 7. 1719 pokřtil s manželkou Marií Annou dceru Marii Annu, kmotry knížecí hejtman Ferdinand Ehrenfried von Ehrentahl s manželkou. [matrika 3481] 29. 7. 1719 pohřbena dcera Maria Anna ve věku 17 dní. [matrika 3529] II. 2. 1721 svědek na svatbě zámečnického mistra Gabriela Tschinckha s Rosinou vdovou po měšťanu a zámečnickém mistru Jacobu Lefflerovi. [matrika 3514] 4. 3. 1720 pohřbena ve věku 25 let manželka Anna Maria. [matrika 3529] 6. 4. 1721 s manželkou Marií Barbarou kmotry dcery Hanse Geoga Schwartzgrubera; II. 4. 1721 pokřtěna dcera Marie Anna, kmotry knížecí hejtman Ferdinand Ehrenfried von Ehrentahl s manželkou. [matrika 3481] 28. 10. 1721 svědek na svatbě knížecího sluhu z Bučovic (*Putschowitz*) se Zuzanou Barbarou Fűšlovou, dcerou měšťanského truhlářského mistra Alberta Fűšla. [matrika 3514] 6. 5. 1722 s manželkou Marií Barbarou kmotry dcery Paula Enengla. [matrika 3481] 30. 3. pohřben 1723 ve věku 35 let. [matrika 3529] ■ Od 1720 vedl účetnictví a zaslání relací z přestaveb zámku a předzámčí podle projektu Antona Johanna Ospela.

SUTTER Johann Georg

Knížecí dvorní truhlář a výrobce architektonických modelů (*Modell=tischler*); 7. 1. 1727 kmotr dcery Nicolase Gasta; 25. 1. 1730 kmotr dcery Johanna Adama Rellnera. [matrika 3481] 2. 8. 1732 kmotr dcery blíže neuvedeného zednického tovaryše Caspara a jeho manželky Anny Marie; 18. 8. 1732 kmotr syna Adama Rellnera. [matrika 3482]

TENCALLA (Tenchala, Dencala, Bingalle, Dingallo, Gengalle) Giovanni Giacomo (Jacobus, Jacobo Jacobi)

Knížecí stavitel¹⁰¹ (*Baumeister*); 1. 8. 1632 manželka Juliana kmotra Nicolase, syna kameníka → Petera Maderny; 7. 1. 1634 s manželkou kmotry Juliany, dcery knížecího rentmistra Wolfa Steiga; 6. 8. 1634 s manželkou a Vlachem Jacobem de Avegro (*Avegno*) kmotry Carola Lazara, syna zedníka Petra Peicherty; 28. 1. 1635 s manželkou kmotry Jacoba, syna Wolfa Steuga. [matrika 3474] ■ Tencalla doložen ve službách Liechtensteinů poprvé při vyúčtování prací 20. 4. 1630 (*in abschlag seiner besoldung 150 fl. r.*);¹⁰² 1632 doložena jeho práce s → Peterem Madernou na šesti kašnách pro okrasnou zahradu v Lednici;¹⁰³ 1633 vyslán k prohlídce zahrady Albrechta z Valdštejna (*den furstlichen baumaister Jacoben Tenchala, welcher von ihr fürstl. Gn. Nacher Smirkowitz, des hertzogen zu Friedlandt daselbst habenden gestit garten zu besichtigen und deßen abrieß tu nemen*).¹⁰⁴ Dne 1. 1. 1638 uzavřel novou smlouvu na stavbu kostela ve Valticích;¹⁰⁵ 1638 uzavřel v zastoupení Karla Eusebia knížete z Liechtensteina novou smlouvu se štukatéry Bernarthem Bianckhem a → Johannem Tencallou.¹⁰⁶

TENCALLA (Tenchalla) Giovanni (Johannes)

Knížecí štukatér (*edel und vesten seiner Kunst Stockator Arbei-*

ter),¹⁰⁷ bratr předchozího; 25. 5. 1655 kmotr Johanna Christophha, syna knížecího jízdního sluhu Johanna Christophha. [matrika 3476] 1. 7. 1656 kmotr Johann Franzisky, dcery zednického mistra Hanse Christa; 18. 9. 1659 kmotr Anny Cathariny, dcery knížecího štolby Georga Zouela. 29. 6. 1660 pohřben jeho roční syn Johannes. [matrika 3477] ■ V účtech Karla Eusebia knížete z Liechtensteina poprvé zmíněn 1. 9. 1638, kdy uzavírá blíže nespécifikovanou smlouvu o dílo.¹⁰⁸ 1643 se v účtech objevuje v souvislosti s vytvořením kame-nických dekorací na fasádě kostela ve Valticích (*Der Stukkateur Giovanni Tencalla wird mit Arbeit an der Fassade der neuen Pfarrkirche in Feldsberg betraut*).¹⁰⁹ 1645 vytesal kruci-fix u cesty mezi Lednicí a Valticemi, za který obdržel 280 zlatých.¹¹⁰ 1653 uzavřel smlouvu na práce na fasádě kostela ve Valticích (II. 6. 1653 – *Der Stukkateur Giovanni Tencalla wird mit Arbeit an der Fassade der neuen Pfarrkirche in Feldsberg betraut*),¹¹¹ kde pracoval až do konce 1655 (*in abschlag des gedings auf dass alhiessige kirchen gebey zu Feldtsperg geben 3.280 fl. r*).¹¹² 1657 doložen na opravách štuků ve staré garderobě valtického zámku.¹¹³ Na přelomu let 1661–1662 je v účtech doložen na zámku v Lednici.¹¹⁴ Na konci 1662 odmítl kníže Tencallův požadavek na dodatečné ocenění jeho práce.¹¹⁵

TENTSCHER Joseph

Dvorní tesař; 5. 10. 1728 pohřbena ve věku 3 let dcera Elisabetha. [matrika 3529] 28. 11. 1730 pokřtil s manželkou Rosinou syna Andrease. [matrika 3481]

TISTLER (Distler, Diestler) Andreas

Knížecí malíř; 31. 3. 1686 kmotr Franze Andrease, syna knížecího nákupčího Josefa Mäniga.; 13. 5. 1688 kmotr Eleonory Juliány, dcery sklepníka Josefa Meninga; 24. 6. 1689 kmotr Marie Kláry, dcery Josefa Meninga; 1. 9. 1689 kmotr Michaela, syna valtického měšťana Paula Hurdta; 20. 11. 1690 kmotr Anny Cathariny, dcery knížecího gardisty. [matrika 3480] ■ 1681 obdržel za dva obrazy 45 zlatých;¹¹⁶ knížecí pokladna mu vyplácela plat v letech 1682–1683.¹¹⁷

TITTEL Adam

Zedník, syn Georga Tittela z Olomouce; 10. 11. 1699 svatba s Annou Marií, dcerou valtického měšťana Jacoba Gabingera, svědek valtický zednický mistr → Claudius Christ. [matrika 3513]

TRAURIG Thomas

Zedník, syn Heinricha Trauriga a Veroniky z Kostelce nad Černými Lesy v Čechách; 19. 11. 1726 (uveden jako zednický tovaryš) svatba s Catharinou, dcerou Wenzela Freye z Kostelce, svědek zednický polír → Johann Michael Ledel; 25. 6. 1728 svědek na svatbě zednického tovaryše → Antona Kunsta s Magdalenou Allezehovou. [matrika 3515] 26. 2. 1731 pokřtěna dcera Rosina. [matrika 3481]

TRITZMILLER Johann Georg

Zedník, syn Matthiase Tritzmillera a Elisabethy; 25. 9. 1724 svatba s Annou Marií Rerigovou, dcerou zdejšího obyvatele Johanna Reriga a Dorothy, svědek zednický mistr → Paul Miller. [matrika 3514]

UNTERWEEGER Vincentius († Valtice duben 1707)

Zedník a měšťan; pohřben 28. 4. 1707 ve věku 74 let. [matrika 3529]

URBAN Johannes

Zahradník v Lednici, od 1697 okrasný zahradník (*Lustgartner*); 10. 4. 1690 kmotr Johanna Georga, syna zahradnického sluhu ve Valticích Georga Prathuta. [matrika 3480] 2. 5. 1705 svědek na svatbě lednického řezníka a vdovce Joanna Georga Antonia Maýstera s Annou Marií Veronikou Klupfanovou; 25. 9. 1708 svědek na svatbě knížecího dvorního zahradníka → Wenzela Obstzierera s Marií Cecilií Dientnerovou. [matrika 3514] ■ V knížecích službách působil také jako nákupčí exotických květin; 1712 pořídil jejich soupis pro knížete Antonína Florina.¹¹⁸

VINCENZ

Vlach blíže neupřesněné profese, jehož syn Carolus 12. 3. 1633 uveden jako kmotr. [matrika 3474]

VEURZAGT Mathias

Dvorní kovář; 24. 1. 1674 kmotr Paula, syna valtického kováře Adama Köllnera. [matrika 3479]

VOLTNER (Volckmer) Christian

Zednický tovaryš, původem z *Rosenthalu* v Čechách, syn Christiana Volckmera a Zuzany; 15. 9. 1721 svatba se Catharinou, vdovou po Casparu Crausovi knížecím sluhovi. [matrika 3514] 21. 3. 1723 pokřtěn syn Josef Christian. [matrika 3481]

WACH Jacob

Zedník a obyvatel, původem snad z Kyjova (*Gejā*), syn tamního měšťana Paula Wacha a Anny; 27. 1. 1717 (uveden jako zednický tovaryš) svatba Catharinou Vetterovou, dcerou Matthiase Vettera mlynáře z Černé Hory (*Tschernahor*) a Elisabethy. [matrika 3514] 16. 6. 1722 pokřtěn syn Leopold. [matrika 3481]

WALDHAUSER (Baldhauser) Franciscus

Knížecí dvorní sedlář z Horního Hlohova ve Slezsku; 7. 10. 1657 svatba se Sárou, vdovou po knížecím dvorním sedláři Heinrichovi Leru; 3. 3. 1659 pokřtěn syn Hans Jacob; 3. 5. 1660 pokřtěn syn Georg; 10. 5. 1661 pokřtěn syn Balthasar. [matrika 3477]

WÄLLINGER Vitus

Dvorní knížecí zahradník; 11. 2. 1643 pohřben syn Filip; 8. 10. 1643 pohřbena dcera Magdalena; 4. 8. 1645 pohřben syn Petr; 30. 8. 1645 pohřbena manželka Ester. [*matrika 3512*] 19. 1. 1647 s manželkou Barbarou pokřtil dceru Annu, [*matrika 3475*] pohřbená 5. 3. 1647. 14. 9. 1649 pohřbena dcera Susana; [*matrika 3512*] 17. 8. 1651 pokřtěn syn Jacob. [*matrika 3476*]

WAAß Mathias

Puškař; 24. 2. 1727 pokřtil s manželkou Annou Catharinou syna Matthiase; 29. 8. 1728 pokřtěn syn Johann Michael; 28. 2. 1731 pokřtěna dcera Marie Susanna. [*matrika 3481*]

WEIGARD Melchior

Knížecí zahradník v kuchyňské zahradě ve Valticích; 17. 6. 1686 pokřtil s manželkou Magdalenou syna Heinricha Severina, kmotry lednický okrasný zahradník Johann Urban s manželkou Rosinou a dvorním stolařem Johannem Tischlerem; 11. 8. 1688 pokřtěna dcera Marie Elisabetha, kmotrem dvorní stolař Johann Tischler. [*matrika 3480*]

WEIGNER Benedict

Zedník; 29. 8. 1725 pokřtil s manželkou Annou dceru Marii Magdalenu. [*matrika 3481*]

WINCKLER Ferdinand

Zedník, syn Phillipa Wincklera a Marie; 24. 10. 1724 svatba s Clarou Graffovou dcerou obyvatele Johanna Graffense a Marie, svědci měšťan →Georg Zuson a knížecí cihlář Michael Linckh. [*matrika 3514*]

WISBAUER Stephan

Dvorní stolař; 17. 2. 1681 pokřtil s manželkou Annou Marií syna Johanna Josefa, kmotry osobní knížecí lazebník Matthias Canoirt s manželkou Annou Eleonorou; 20. 7. 1682 pokřtěn syn Antonio Ignazio, kmotrem valtický rychtář Christian Hager; 4. 11. 1683 pokřtil s manželkou Barbarou syna Pavla. [*matrika 3480*]

WICH Jacob

Zedník a obyvatel; 29. 6. 1720 pokřtil s manželkou Catharinou dceru Eleonoru. [*matrika 3481*]

WINCKLER Franz

Zednický tovaryš z Nového Jičína; 29. 3. 1722 pokřtil s Barbarou Hegerovou z Garsenthalu (zřejmě Garschönthal – dnes Úvaly součást města Valtice) nemanželského syna Matthiase [*matrika 3481*]

WOLF Hans

Zlatník; 17. 1. 1630 pokřtěn syn Ferdinand. 10. 12. 1632 pokřtil s manželkou Annou dceru Juditu. [*matrika 3474*] ■

Zlatník ve službách Karla Eusebia knížete z Liechtensteina zmiňovaný ve vrchnostenských účtech od 1632.¹¹⁹ Od června do prosince 1636 pracoval na stříbrných dekoracích v knížecí garderobě (*wegen zugerichter silber arbeit in der fürstlichen gardaroba*) a v knížecí soustružnické dílně (*verrichte arbeit in die fürstliche silber cammer ... bey dem fürstlichen träxlerwerk*).¹²⁰

WUTZ Philip († Valtice duben 1682)

Zedník a měšťan; pohřbený 14. 4. 1682. [*matrika 3528*]

ZEHANDTNER Georg

Knížecí dvorní sklář; 12. 5. 1718 pohřbena ve věku 9 let dcera Eva. [*matrika 3529*]

ZECH Paul

Okrasný zahradník v *Haußkirchen*; 24. 5. 1728 svatba s Elisabethou Füßlovou, dcerou měšťana Alberta Füßela a Elisabethy. [*matrika 3515*]

ZIEGELBAUER Georg

Dvorní bednář; 25. 6. 1684 pokřtil s manželkou Johannou dceru Annu Rosinu, kmotry knížecí pokladník Jacob Kalser a knížecí sklepník Georg Kheler. [*matrika 3480*]

ZUSON (Zusan) Andreas

Zedník pracující na kostele (*bey dem Khirch*), 1651 uváděn jako mistr (*Maisters seines Handtwerks Mauer*), 1654 jako valtický měšťan, obývající Hörnerův dvůr na Malé Straně; 30. 9. 1633 pohřben syn Georg; [*matrika 3474*] 5. 8. 1644 pohřben syn Christof. [*matrika 3512*] 26. 6. 1651 se znovu oženil s Magdalenou Klotzin, dcerou knížecího úředníka Baumgartnera, vdovou po valtickém měšťanovi Georgu Klotzovi, svědek knížecí tesař →Georg Kammerling. [*matrika 3476*] 3. 11. 1652 pohřbena dcera Marie. [*matrika 3512*] 9. 11. 1654 pokřtil s manželkou Annou dceru Catharinu, kmotrem zednický mistr →Johann Christ. [*matrika 3476*] 12. 1. 1657 pokřtil s manželkou Magdalenou dceru Susanu. [*matrika 3477*]

ZUSON Georg († Valtice únor 1691)

Zedník z Pasova; 24. 8. 1657 pokřtil s manželkou Annou syna Johanna, kmotrem zednický mistr →Hans Christ. [*matrika 3476*] 28. 2. 1691 pohřben ve věku 67 let. [*matrika 3476*]

ZUSON Georg Hanns (Valtice 19. 4. 1680)

Zedník a obyvatel, syn zednického mistra →Hannse Zusona pokřtěný 19. 4. 1680, od 1715 uveden jako měšťan; 3. 2. 1706 (uveden jako tovaryš) svatba s Magdalenou Steinlovou. [*matrika 3514*] 3. 8. 1712 pokřtil s manželkou Magdalenou syna Laurentia; 3. 1. 1715 pokřtěn syn Sebastian; 5. 1. 1719 pokřtěna dcera Johanna Barbara. [*matrika 3481*] 24. 10. 1724 nejspíše svědek na svatbě zedníka Ferdinanda Wincklera s Clarou Graffovou; 23. 1. 1725 svědek na svatbě Phillipa Wincklera

s Barbarou Stanglerovou; 22. 4. 1725 svědek na svatbě vdovce a knížecího cihláře Michaela Linckha s Terezií Mahrovou. [matrika 3515] 15. 7. 1732 pokřtěna dcera Sabina. [matrika 3482]

ZUSON Hans

Patrně člen zednické rodiny Zusonů; 15. 3. 1620 pokřtěn syn Jacob. [matrika 3473]

ZUSON (Zusohn, Zusan) Hans († Valtice leden 1716)

Zedník a obyvatel, syn zednického mistra →Georga Zusona; 10. 1. 1678 svatba s Juditou, dcerou Jacoba Wällicka z Prešpurku. [matrika 3513] 13. 8. 1678 pokřtěna dcera Anna Marie; 19. 4. 1680 pokřtěn syn →Georg; 29. 4. 1682 pokřtěna dcera Marii Juditu, zemřela 18. 4. 1678. [matrika 3480, 3528] 16. 8. 1711 se jako vdovec oženil s Annou Marií Streiblovou, dce-

rou měšťana Ondřeje Streibela a Apolonie. [matrika 3514] 11. 6. 1712 pokřtěna dcera Susana, [matrika 3481] pohřbená 16. 6. 1712. [matrika 3529] 15. 6. 1713 pokřtěn syn Matthias, [matrika 3481] pohřbený 6. 10. 1714 j; 10. 12. 1715 pohřbená ve věku 8. dní dcera Terezie. [matrika 3529] 3. 12. 1715 pokřtěn syn Franz. [matrika 3481] 6. 1. 1716 pohřben ve věku 60 let. [matrika 3529]

ŽABSÝ (Schabsky) Andreas Ferdinand (1664–1735)

Dietrichsteinský hospodářský inspektor,¹²¹ 1698 jmenován jako správce vrchnostenské poklady v Mikulově, syn Georga Žabského, měšťana v Pavlově na Moravě a jeho manželky Cathariny; 29. 2. 1688 svatba s Catharinou, dcerou Adama Khelera měšťana a ševce z Valtic. [matrika 3513] 23. 5. 1698 pohřben jeho syn Franz Josef ve věku 3 let. [matrika 3528]

Původ snímků – Photographic credits: 1: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště Brno

Figures: 1 – Lorenz Jantscha, Johann Ziegler: **Valtice/Feldsberg**, colored lithography, ca 1800. State chateau in Valtice

Poznámky

¹ K využívání matrik v historických vědách obecně Andreas Weigl, Quellen der Historischen Demographie, in: Josef Pauser – Martin Scheutz – Thomas Winkelbauer (ed.), *Quellenkunde der Habsburgermonarchie 16.–18. Jahrhundert. Ein exemplarisches Handbuch*, Wien – München 2004, s. 696–706. – James O. Brown – Marcus Cerman, Forschungen zur Sozialgeschichte der Familie in der österreichisch-ungarischen Monarchie, in: *Wiener Wege der Sozialgeschichte. Themen – Perspektiven – Vermittlungen*, Wien – Köln – Weimar 1997, s. 119–144.

² Srov. Eduard Maur, Církevní matriky jako historický pramen (se zvláštním zřetelem k historické demografii), *Sborník archivních prací* 20, 1970, s. 425–457. S pražskými matrikami například dále zajímavě pracovala Ludmila Fialová a Pavla Horská, Pražské barokní matriky jako pramen pro studium sociálních dějin, in: Marie Koldinská – Alice Velková (edd.), *Historik zapomenutých dějin*, Praha 2003, s. 71–82. Ze starších prací viz zejména Antonín Podlaha, Materiál k slovníku umělců a uměleckých řemeslníků v Čechách, *Památky archeologické* 23, 1909, sl. 67–72, 219–224, 445–448; 25, 1913, s. 94–97, 175–177; 26, 1914, s. 32–50, 119–127, 169–173, 226–234; 27, 1915, s. 48–70, 110–112, 160–188, 230–233; 28, 1916, s. 93–121, 159–181, 215–257; 29, 1917, s. 47–102, 136–151, 199–223, 269–289; 30, 1918, s. 50–60, 127–139, 196–203; 31, 1919, s. 42–44, 106–116, 164–167; 32, 1921, s. 117–124, 271–287; 33, 1923, s. 175–183, 345–355; 34, 1925, s. 258–285, 522–562. – Karel V. Herain, *České malířství od doby rudolfínské do smrti Reinerovy. Příspěvek k dějinám jeho vnitřního vývoje v letech 1576–1743*, Praha 1915.

³ Schweiglův rukopis uložen v Moravském zemském archivu (dále MZA), fond G11 – Sběrka rukopisů Františkova muzea Brno, inv. č. 787. K intelektuálními aktivitám Andrease Schweigla souhrnně: Miloš Stehlík, Ondřej Schweigl (1735–1812). Sochař a „učení umělec“, in: Jiří Kroupa (ed.), *V zrcadle stínů. Morava v době baroka 1670–1790*, Rennes – Brno 2003, s. 325–335. – Pavel Suchánek, Ondřej Schweigl – „honestus et eruditus civis et sculptor“, in: Jana Svobodová (ed.), *Baroko. Příběhy barokního Brna*, Brno 2009, s. 181–187. Excerpta Franze Maura Simonis uložena v Archivu města Brna (dále AMB), fond S1, rkp. 4, 5, 6. Oba rukopisy nahrazují údaje dnes neznámých brněnských matrik.

⁴ Alexander Hajdecki, Auszüge aus den Wiener Pfarrmatriken und dem Totenregister der Stadt Wien, in: Albert Starzer (ed.), *Quellen zur Geschichte der Stadt Wien. I. Abteilung. Regesten aus in- und ausländischen Archiven mit Ausnahme des Archives der Stadt Wien*, VI. Band, Wien 1908. – Idem, *Vergessene Wiener Barock-Künstler. Archivalische Quellenstudien*, Wien 1920.

⁵ Václav Richter, Biografické příspěvky k slovníku umělců a řemeslníků na Moravě, *Vědecká ročenka Moravského uměleckoprůmyslového musea Obchodní a živnostenské komory v Brně* 1, 1946–1947, s. 118–137. – Idem, Archivní příspěvky k slovníku umělců a řemeslníků, *Umění* IX, 1963, s. 303–310.

⁶ Viz zejména jeho Příspěvky k biografickému slovníku výtvarných umělců na Moravě ve Slezsku v 16. až 19. století, *Časopis Slezského zemského muzea* B 41, 1992, s. 234–244; B 42, 1993, s. 124–146; B 43, 1994, s. 23–48; B 44, 1995, s. 242–287; B 46, 1997, s. 40–84; B 47, 1998, s. 122–163; B 48, 1999, s. 97–122; B 49, 2000, s. 247–257. Dále viz též Fulnečtí malíři 17. a 18. století, *Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín* 12, 1973, s. 1–13. – Příbořští malíři 17. a 18. století, ibidem 18, 1976, s. 3–18. – Ostravští malíři od 16. do poloviny 19. století, *Ostrava* 10, 1979, s. 387–400. – Opavští malíři od poloviny 16. do první poloviny 18. století, *Časopis Slezského muzea* B 29, 1980, s. 61–80. – Opavští malíři od první poloviny do konce 18. století, ibidem, s. 156–179. – Opavští malíři první a druhé třetiny 19. století, ibidem B 29, 1980, s. 207–230; ibidem B 30, 1981, s. 61–77, 164–175. – Krnovští malíři od počátku 17. do konce 18. století, ibidem B 30, 1981, s. 247–266. – Krnovští malíři od konce 18. století do osmdesátých let 19. století, ibidem B 31, 1982, s. 34–48. – Malíři a sochaři v Bruntále od poloviny 17. do poloviny 19. století, ibidem B 34, 1985, s. 260–287. – Frenštátský výtvarní umělci a umělečtí řemeslníci druhé poloviny 18. a počátku 19. století, *Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín* 43, 1989, s. 34–40. – Malířské dílny a malíři ve městech severovýchodní Moravy a těšínského Slezska od 16. století do osmdesátých let 17. století, *Časopis Slezského zemského muzea* B 39, 1990, s. 137–155, 216–229. – Sochaři a kameníci v Novém Jičíně od poloviny 17. do první poloviny 19. století, *Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín* 45, 1990, s. 35–45.

⁷ Zora Peloušková, Malíři v Brně kolem roku 1600. Příspěvek ke slovníku umělců, *Opuscula historiae artium* F 41, 1997, s. 5–29. – Lenka Kaláblová, Malíři a dekoratéri v Brně kolem roku 1800. Příspěvek ke slovníku umělců, *Opuscula historiae artium* F 44, 2000, s. 55–79. – Pavla Cenková, Brněnští měšťanští sochaři první poloviny 19. století. Příspěvek ke slovníku umělců, *Opuscula historiae artium* F 49, 2005, s. 137–158. Viz též Petr Kroupa – Jiří L. Bílý, *Brněnští sochaři, kameníci a zedníci v letech 1570–1620*, Brno 1987.

⁸ Výjimku v této souvislosti tvoří zejména rozsáhlý materiálový příspěvek Petra Fidler, týkající se umělců v okruhu hraběte Jana Adama z Questenbergu, vycházející však zejména z vrchnostenských účtů: Petr Fidler, Příspěvek ke Slovníku umělců a řemeslníků 17. a 18. století I. (K výzkumnému úkolu stát. plánu VIII–7/4/4.), *Sborník prací filosofické fakulty brněnské univerzity* F 18, 1974 s. 78–91; F 19–20, 1976, s. 127–137.

⁹ MZA Brno, fond E 67 – Sběrka matrik, římskokatolický úřad Valtice, sign. 3473 matrika narozených oddaných a zemřelých 1615–1622; sign. 3474

- matrika narozených oddaných a zemřelých 1623–1635; sign. 3475 matrika narozených 1641–1648; sign. 3476 matrika narozených 1649–1656, oddaných 1650–1656, zemřelých 1655–1656; sign. 3477 matrika narozených oddaných a zemřelých 1656–1661; sign. 3478 matrika narozených oddaných 1662–1670; sign. 3479 matrika narozených 1671–1699; sign. 3480 matrika narozených 1674–1691; sign. 3481 matrika narozených 1700–1731; sign. 3482 matrika narozených 1732–1751; sign. 3512 matrika oddaných 1641–1650, zemřelých 1641–1654; sign. 3513 matrika oddaných 1671–1699; sign. 3514 matrika oddaných 1700–1724; sign. 3515 matrika oddaných 1725–1784; sign. 3528 matrika zemřelých 1671–1699; sign. 3529 matrika zemřelých 1700–1729; sign. 3530 matrika zemřelých 1730–1784.
- ¹⁰ Jiří Kroupa, Zámek Valtice v baroku: corrigenda k jedné studii, *Jižní Morava* sv. 37, roč. 34, 1998, s. 73–89. – Idem, Zámek Valtice v 17. a 18. století, in: Emil Kordiovský (ed.), *Město Valtice*, Valtice 2001, s. 155–196.
- ¹¹ Viktor Fleischer, *Fürst Karl Eusebius von Liechtenstein als Bauherr und Kunstsammler (1611–1684)*, Wien – Leipzig 1910, s. 30. – Gustav Wilhelm, *Baugeschichte des Schlosses Feldsberg*, Brünn – München – Wien 1944. – Idem, Die Fürsten von Liechtenstein und ihre Beziehungen zu Kunst und Wissenschaft, *Jahrbuch der Liechtensteinischen Kunstgesellschaft* 1976, Vaduz 1977, s. 9–179. – Herbert Haupt, *Fürst Karl I. von Liechtenstein, Obersthofmeister Kaiser Rudolfs II. und Vizekönig von Böhmen. Hofstaat und Sammeltätigkeit. Edition der Quellen aus dem liechtensteinischen Hausarchiv*, 2 Bde. (Textband u. Quellenband), Wien – Köln – Graz 1983. – Idem, *Von der Leidenschaft zum Schönen. Fürst Karl Eusebius von Liechtenstein (1611–1684)*, Wien – Köln – Weimar 1998. – Idem, *Fürst Karl Eusebius von Liechtenstein 1611–1684. Erbe und Bewahrer in schwerer Zeit*, München – Berlin – London – New York 2007. – Kroupa, *Zámek Valtice* (pozn. 10).
- ¹² K rozdělení vnitřního a vnějšího aristokratického dvora viz Michal Konečný, *Dietrichsteinská dvorská společnost v 17.–19. století* (diplomní práce) Historický ústav FF MU, Brno 2007, s. 17–20.
- ¹³ Haupt, *Fürst Karl Eusebius von Liechtenstein* (pozn. 11), s. 56.
- ¹⁴ Ibidem, s. 256–257: „Die Hofstadt aber bedräftend, soll solche von einen marschal, cantzler, stallmeyster, justitz rätthen, von welchen schon geredet worden, ein capellan, medico, 6 aufwarten, jäger meyster, garde haubtman, page, baumeyster, mahler, bildhauer, 2 cammerdienern, barbier, registrator, 4 cantzlisten, 2 unterbereutern, 9 loquayen, 12 trompetern, heer paucker, sattl knecht, stall parthey, gutscher und reüthknecht, kuchel meyster, zahlmeyster, garderober, kuchl schreiber, drey mund köch, etlicher unter köch, pfister, lein-schneider, hofschuster, hof sattler, sporer, riemer, wagner, etlicher reith schmid bestehen, vor welche alle persohnen und ämter instructiones seyn sollen, welche da sie von uns aufgesetzter nicht hinterlassen wehren, sollst du selbige verfasen, einen jeden amt, was selbigen zustehet, und solche instructiones nach und nach verbessern und nutzliche sachen ihnen zusetzen sollst.“
- ¹⁵ MZA Brno, fond E 67 – Sbirka matrik, sign. 3529 matrika zemřelých Valtice 1700–1729.
- ¹⁶ Hausarchiv der regierenden Fürsten von Liechtenstein Wien (dále HALW), kart. 2316, fol. 166n.
- ¹⁷ Haupt, *Fürst Karl I. von Liechtenstein* (pozn. 11), s. 134, č. 10.
- ¹⁸ K Bienerovi srov. S.-W. S. [Sven-Wieland Staps], in: *Saur Allgemeines Künstler-Lexikon. Die Bildenden Künstler aller Zeiten und Völker* 10, München – Leipzig 1995, s. 557–558. – Hartmut Rischel, Der Barockbildhauer Franz Biener und seine Werke in Sachsen und Nordböhmen, *Denkmalpflege in Sachsen* 2, 1998, s. 469–504. – Herbert Haupt, *Das Hof – und Hofbefreite Handwerk im Barocken Wien 1620 bis 1770. Ein Handbuch*, Wien 2007, s. 247, č. 444. Srov. Miloš Stehlík, Poznámky k dílu Jana Adama Nesmanna, *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity* F 17, 1973, s. 181–184.
- ¹⁹ HALW, kart. 67, složka Biener, nefol. Srov. Christiane Salge, *Anton Johann Ospel. Ein Architekt des österreichischen Spätbarock 1677–1756*, München – Berlin – London – New York 2007, s. 239–243.
- ²⁰ HALW, kart. 2317, fol. 28.
- ²¹ Srov. S. P. [Susanna Partsch], in: *Saur* (pozn. 18), 12, 1996, s. 558. – Fleischer (pozn. 11), s. 30. – Wilhelm, *Baugeschichte* (pozn. 11), s. 16. – Haupt, *Von der Leidenschaft zum Schönen* (pozn. 11), s. 108, č. 1276.
- ²² Ibidem, s. 112, č. 1321.
- ²³ Patrně není totožný se svým jmenovcem v pramenech uváděným Antoniem Carlonem (1622–1664), srov. D. T. [Dankmar Trier], in: *Saur* (pozn. 18), 16, 1997, s. 433.
- ²⁴ Viz Alexander Hajdecki, Die Dynastien- Familien der italienischen Bau- und Maurermeister der Barocke in Wien, *Bericht und Mitteilungen des Altertums-Vereins zu Wien* XXXIX, 1906, s. 33. – Pavel Vlček, in: Pavel Vlček, *Encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách*, Praha 2004, s. 107 – Haupt, *Das Hof* (pozn. 18), s. 294–295, č. 744.
- ²⁵ Fleischer (pozn. 11), s. 31.
- ²⁶ Haupt, *Fürst Karl I. von Liechtenstein* (pozn. 11), s. 280, č. 672.
- ²⁷ Ibidem, s. 290, č. 755. – Petr Fidler, *Architektur des seicento. Baumeister Architekten und Bauten des Wiener Hofkreises*, Innsbruck 1990, s. 67–69.
- ²⁸ Haupt, *Von der Leidenschaft zum Schönen* (pozn. 11), s. 54, č. 568.
- ²⁹ Ibidem, s. 161, č. 1489.
- ³⁰ Ibidem, s. 85, č. 956.
- ³¹ Ibidem, s. 108, č. 1264.
- ³² Ibidem, s. 110, č. 1292.
- ³³ Ibidem, s. 448, č. 1790, [Nr. 1059].
- ³⁴ Fleischer (pozn. 11), s. 29. 32. – Jindřich Noll, Jan Křtitel Erna, stavitel brněnský, *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity* F 32–33, 1988–1989, s. 27–43. – Jarmila Krčálová, in: *Dizionario Biografico degli Italiani* 43, Roma 1993, s. 226–227. – Haupt, *Von der Leidenschaft zum Schönen* (pozn. 11), s. 59, č. 640. – G. M. [Günter Meissner], in: *Saur* (pozn. 18), 34, 2002, s. 432–433.
- ³⁵ Haupt, *Von der Leidenschaft zum Schönen* (pozn. 11), s. 137, č. 1427.
- ³⁶ Haupt, *Von der Leidenschaft zum Schönen* (pozn. 11), s. 452 [Nr. 61] – 17 *stuck tapezery ... Wovon verarweit durch satler meister Frontzky*, pozn. 784 doložen 1657–1684 als fürstlicher Hofsatler, s. 471, Nr. 462: „Roth seidene neue frantyen... verarweit durch satlermeister Frantzky“.
- ³⁷ Viz Thomas Winkelbauer, *Fürst und Fürstdiener. Gundaker von Liechtenstein ein österreichischer Aristokrat im konfessionellen Zeitalter*, Wien 1999, s. 421. – Rosanna Caterina Proto Pisani, Appunti su alcuni pittori poco conosciuti del Seicento: Francesco Ligozzi, Giovan Battista Ghidoni e altri, *Arte cristiana* N. S. 81, 1993, s. 423–438 – S. C. M. [Susanne Christiane Martin], in: *Saur* (pozn. 18), 53, 2007, s. 38.
- ³⁸ Viz též Fleischer (pozn. 11), s. 29–31, 37. – Haupt, *Von der Leidenschaft zum Schönen* (pozn. 11), s. 141, č. 1441.
- ³⁹ Ivo Krsek – Zdeněk Kudělka – Miloš Stehlík – Josef Válka, *Umění baroka na Moravě a ve Slezsku*, Praha 1996, s. 116.
- ⁴⁰ Haupt, *Von der Leidenschaft zum Schönen* (pozn. 11), s. 159–160, č. 1484.
- ⁴¹ Ibidem, s. 220, č. 1613 (Gröschl).
- ⁴² Ibidem, s. 105, č. 1232.
- ⁴³ HALW, kart. 2316, fol. 166n.
- ⁴⁴ Haupt, *Fürst Karl I. von Liechtenstein* (pozn. 11), s. 250, č. 453, 454.
- ⁴⁵ Haupt, *Von der Leidenschaft zum Schönen* (pozn. 10), s. 17, č. 64.
- ⁴⁶ Ibidem, s. 25, č. 187, 28, č. 224.
- ⁴⁷ HALW, kart. 469, fol. 53–54.
- ⁴⁸ Franz Wilhelm, Bericht über kunstgeschichtliche Funde im Hausarchiv der regierenden Fürsten von Liechtenstein. *Jahrbuch des Kunsthistorischen Institutes* XII, 1918 – Beiblatt, sl. 35–50. – Idem, Materialien zur Kunstförderung durch Fürst Gundacker von Liechtenstein, *Jahrbuch des Kunsthistorischen Institutes* XII, 1918 – Beiblatt, sl. 25–58.
- ⁴⁹ Winkelbauer (pozn. 37), s. 421, 427, 435–436. – Haupt, *Von der Leidenschaft zum Schönen* (pozn. 11), s. 14, č. 37.
- ⁵⁰ HALW, kart. 2317, fol. 296.
- ⁵¹ Haupt, *Von der Leidenschaft zum Schönen* (pozn. 11), s. 61, č. 664.
- ⁵² Viz též Fleischer (pozn. 11), s. 19.
- ⁵³ Haupt, *Von der Leidenschaft zum Schönen* (pozn. 11), s. 11, č. 4.
- ⁵⁴ Ibidem, s. 27, č. 208.
- ⁵⁵ Ibidem, s. 29, č. 235.
- ⁵⁶ Ibidem, s. 30, č. 243, s. 31, č. 254.
- ⁵⁷ Fleischer (pozn. 11), s. 19.
- ⁵⁸ Haupt *Von der Leidenschaft zum Schönen* (pozn. 11), s. 56, č. 596.
- ⁵⁹ Ibidem, s. 63, č. 690.
- ⁶⁰ Ibidem, s. 68, č. 747.
- ⁶¹ Ibidem, s. 105, č. 1230, s. 106, č. 1250.
- ⁶² Ibidem, s. 109, č. 1281.
- ⁶³ Viz též Haupt, *Das Hof* (pozn. 18), s. 548, č. 2626. – Fleischer (pozn. 11),

- s. 36, 37, 225, 226. – Christian Theuerkauff, Der Elfenbeinerbildhauer Adam Lenckhardt, *Jahrbuch der Hamburger Kunstsammlungen* 10, 1965, s. 27–70.
- ⁶⁴ Haupt, *Von der Leidenschaft zum Schönen* (pozn. 11), s. 36, č. 323.
- ⁶⁵ *Ibidem*, s. 36, č. 329.
- ⁶⁶ *Ibidem*, s. 56, č. 598.
- ⁶⁷ *Ibidem*, s. 58, č. 629.
- ⁶⁸ Viz též Fleischer (pozn. 11), s. 31, 32. – Haupt, *Das Hof* (pozn. 18), s. 563, č. 2741 – tchán Francesca Carattio; srov. Pavel Vlček, in: Vlček (pozn. 24), s. 387.
- ⁶⁹ Haupt, *Von der Leidenschaft zum Schönen* (pozn. 11), s. 24, č. 166.
- ⁷⁰ *Ibidem*, s. 46, č. 454.
- ⁷¹ *Ibidem*, s. 124–135, č. 1399.
- ⁷² *Ibidem*, s. 131–132, č. 1414.
- ⁷³ *Ibidem*, s. 163–164, č. 1494.
- ⁷⁴ MZA Brno, fond G 12 – Cerroniho sbírka, sign. Cerr. I/34, Jan Petr Cerroni, *Skizze einer Geschichte der bildenden Künste in Mähren*, fol. 152r.
- ⁷⁵ Kvitance Domenica Mainardiho za vymalování sálu na Nových Zámčích 1732 publikována v edici ve Marie Lomičová, Rukopis o umění Jana Petra Cerroniho, *Umění XXVI*, 1978, s. 65.
- ⁷⁶ Fleischer (pozn. 11), s. 33.
- ⁷⁷ Haupt, *Von der Leidenschaft zum Schönen* (pozn. 11), s. 87, č. 983.
- ⁷⁸ *Ibidem*, s. 86, č. 979.
- ⁷⁹ Viz též Fleischer (pozn. 11), s. 45. Marschall se objevuje v účtech také roku 1674, kdy prodal knížeti blíže neurčené obrazy.
- ⁸⁰ Haupt, *Von der Leidenschaft zum Schönen* (pozn. 11), s. 114, č. 1353, 1354.
- ⁸¹ Viz Wilhelm, *Baugeschichte* (pozn. 11), s. 21, 23, 25 – Kroupa, Zámek Valtice v 17. a 18. století (pozn. 10), s. 165, 170.
- ⁸² Helmuth Furch, Die Meister eines ehrsamten Handwerks der Steinmetzen und Maurer im kayserl. Steinbruch am Leythaberg, Teil 1, *Mitteilungen des Museums- und Kulturvereines Kaisersteinbruch* Nr. 28, 1993, s. 18–25. – Idem, Die Meister eines ehrsamten Handwerks der Steinmetzen und Maurer im kayserl. Steinbruch am Leythaberg, Teil 2, *Mitteilungen des Museums- und Kulturvereines Kaisersteinbruch*. Nr. 30, 1994, s. 21–29.
- ⁸³ Haupt, *Von der Leidenschaft zum Schönen* (pozn. 11), s. 173, č. 1514.
- ⁸⁴ Fleischer (pozn. 11), s. 23.
- ⁸⁵ Haupt, *Von der Leidenschaft zum Schönen* (pozn. 11), s. 61, č. 667.
- ⁸⁶ Fleischer (pozn. 11), s. 22–23.
- ⁸⁷ Haupt, *Fürst Karl I. von Liechtenstein* (pozn. 11), s. 196, č. 233, 206, č. 327.
- ⁸⁸ *Ibidem*, s. 196, č. 233, s. 206, č. 327.
- ⁸⁹ Antonín Breitenbacher *Dějiny arcibiskupské obrazárny v Kroměříži. Archivní studie I*, Kroměříž 1925, s. 56–57. – Bohumír Indra, Malíř Prosper František de Mus na dvoře ve Vikanticích u Branné, *Severní Morava. Vlastivědný sborník* 39, 1975, s. 41–48.
- ⁹⁰ Fleischer (pozn. 11), s. 37. – Haupt, *Von der Leidenschaft zum Schönen* (pozn. 11), s. 72–73, č. 803, 804.
- ⁹¹ *Ibidem*, s. 72–73, č. 803, s. 74, č. 827, s. 78, č. 870, s. 90, č. 1018, s. 94, č. 1072.
- ⁹² Haupt, *Von der Leidenschaft zum Schönen* (pozn. 11), s. 94, č. 1072, s. 98, č. 1129, 1180, s. 102, č. 1185, 1188, 1194, s. 105, č. 1229, s. 183, č. 1537, s. 200–201, č. 1574, 1575, 1576.
- ⁹³ *Ibidem*, s. 105, č. 1229.
- ⁹⁴ Wilhelm (pozn. 11), s. 23.
- ⁹⁵ Haupt, *Fürst Karl I. von Liechtenstein* (pozn. 11), s. 234, č. 340.
- ⁹⁶ Hajdecki, *Auszüge* (pozn. 4), s. 137, č. 8027, 8040; ve vídeňských matrikách uváděn také jako Prinsterer, Prunsterer.
- ⁹⁷ Haupt, *Fürst Karl I. von Liechtenstein* (pozn. 11), s. 56.
- ⁹⁸ *Ibidem*, s. 134, č. 15.
- ⁹⁹ *Ibidem*, s. 200, č. 257.
- ¹⁰⁰ HALW, kart. 2317, fol. 293n.
- ¹⁰¹ Petr Fidler, Giovanni Giacomo Tencalla, *Sborník prací filosofické fakulty brněnské univerzity F 37–39, 1993–1995*, s. 84–104. – Ivano Proserpi, *I Tencalla di Bissobe*, Lugano 1999.
- ¹⁰² Haupt, *Von der Leidenschaft zum Schönen* (pozn. 11), s. 14, č. 40.
- ¹⁰³ *Ibidem*, s. 124, č. 1399.
- ¹⁰⁴ *Ibidem*, s. 18, č. 91.
- ¹⁰⁵ *Ibidem*, s. 140, č. 1437.
- ¹⁰⁶ *Ibidem*, s. 141–142, č. 1442.
- ¹⁰⁷ Winkelbauer (pozn. 37), s. 446–449.
- ¹⁰⁸ Haupt, *Fürst Karl Eusebius von Liechtenstein* (pozn. 11), s. 141–142, č. 1542.
- ¹⁰⁹ *Ibidem*, s. 160, č. 1486.
- ¹¹⁰ *Ibidem*, s. 60, č. 656.
- ¹¹¹ *Ibidem*, s. 173, č. 1513.
- ¹¹² *Ibidem*, s. 61, č. 665.
- ¹¹³ *Ibidem*, s. 177, č. 1525.
- ¹¹⁴ *Ibidem*, s. 69, č. 755.
- ¹¹⁵ *Ibidem*, s. 184–185, č. 1539, č. 1540.
- ¹¹⁶ *Ibidem*, s. 112, č. 1322.
- ¹¹⁷ *Ibidem*, s. 114, č. 1334, s. 113, č. 1346, s. 114, č. 1360.
- ¹¹⁸ HALW, kart. 2255, fol. 329–330.
- ¹¹⁹ Haupt, *Von der Leidenschaft zum Schönen* (pozn. 11), s. 16, č. 57, s. 16, č. 59, s. 18, č. 86.
- ¹²⁰ *Ibidem*, s. 25, č. 188.
- ¹²¹ Jiří Kroupa, Kupařovický dvůr jako typ „maison de plaisance“, *Sborník prací filosofické fakulty brněnské univerzity F 37–39, 1993–1995*, s. 105–123.